

sträckfågelräkningar vid Falsterbo hösten 2002

MIGRATION COUNTS AT FALSTERBO IN THE AUTUMN OF 2002

Räkningar i Naturvårdsverkets regi bedrevs mellan 1 augusti och 20 november. Den övervägande majoriteten av arterna räknades medan åldern bestämdes för rovfåglar och vissa andra grupper. Jämfört med närmast föregående höst bokfördes mindre än hälften så många fåglar. Detta förklaras främst av att stabilt högtrycksväder i augusti och dominerande ostvindar senare under hösten inte koncentrerade sträcket till Falsterbo i lika hög grad. Generellt sämre gnagarförekomst ledde till lägre rovfågelsiffror, medan en exceptionellt god frukt- och frösättning medförde att en del arter ännu inte kommit ner till Falsterbo i november.

AV **NILS KJELLÉN**

SKRUVANDE ORIMVRÅKAR. FOTO: PATRIK OLOFSSON/N

BAKGRUND De standardiserade hösträkningarna i Naturvårdsverkets regi påbörjades hösten 1973 som en del i deras fågelmonitoring. Från och med 2001 ansvarar undertecknad för dessa räkningar. Från detta år påbörjas räkningarna den 1 augusti (i stället för 11 augusti), främst för att erhålla en mer fullständig täckning av rovfågelsträcket. Vidare artbestäms lommar, fisk/silvertärnor, och korsnäbbar, vilket ej skett tidigare. I mån av tid åldersbestämdes storkar, sångsvanar, prutgäss, rovfåglar, vissa vadare, labbar, dvärgmåsar, silltrut och tärnor för att erhålla ett mått på årets ungproduktion.

Åren 1986-2000 har höststräcket av rovfåglar över halvön specialstuderats (Kjellén 2001 och tidigare). Räkningarna har då skett på samma sätt som höstarna 2001-2002. En jämförelse mellan denna serie och de standardiserade räkningarna visar en signifikant korrelation för samtliga rovfåglar. Jag har därför valt att

räkna upp de standardiserade siffrorna från 1973-1985 med den genomsnittliga skillnaden under femtonårsserien 1986-2000. Mer detaljer beträffande omräkning av siffror för olika arter presenteras av Kjellén (2002).

FÄLTARBETE Under perioden 1 augusti till 20 november upprätthölls daglig bevakning av sträcket. Samtliga arter räknades från gryningen fram till 14.00 vintertid. Om det vid denna tidpunkt fortfarande pågick rovfågelsträck har detta räknats fram tills det upphört. Under ett fåtal dagar, när sträcket på grund av otjänlig väderlek varit obefintligt, har räkningarna avslutats före 14.00. Nils Kjellén har räknat under hela perioden. Under tiden 11 augusti t. o. m. 10 november har räkningarna skett tillsammans med David Erterius. Vi delade då upp arterna för att erhålla så god täckning som möjligt. Observationsplats har hela tiden

varit den sydvästligaste udden, Nabben. Endast under ett fåtal dagar då vindarna förskjutit rovfågelsträcket mot norr har observatörerna flyttat upp till Fyren vid middagstid, för att täcka sträcket bättre. Som avlösare för någon av oss samt för att täcka sent rovfågelsträck under ett fåtal dagar har Per-Olof Andersson, Bengt Grandin och Pekka Westin fungerat. Alla inblandade tackas varmt för sin medverkan.

Rovfågelsiffror från Stevns klint, på den danska sidan av Sundet, har som vanligt tillhandahållits av Tim Andersen. Bevakningen vid Stevns var något sämre än flertalet år med räkningar 12 dagar i augusti, 22 dagar i september, 10 dagar i oktober samt 7 dagar i november. Många rovfåglar väljer att korsa Öresund vid den norra delen mellan Helsingborg och Höganäs. Detta sträck räknas sedan 1984 vid Hellebäck, norr om Helsingör på den danska sidan. Siffror därifrån har erhållits från Steen Søgaard. Bevakning upprätthålls under 73 dagar mellan 19 augusti och 22 november. Jag har även utbytt siffror med Håkan Axelsson som räknat sträck från Ladholmen på Värmlandsnäs vid Väneren 1973, 1975, 1978 och årligen sedan 1993. Under 2002 bevakades sträcket 113 dagar mellan 25 juni och 20 november.

RESULTAT OCH DISKUSSION - ROVFÅGLAR

Liksom tidigare år har de ej åldersbestämda rovfågelnas fördelats efter bestämd procent i varje 10-dagarsperiod. Totalantal och ungfågelsandel åren 2001-2002 samt medelvärden för olika tidsperioder återfinns i tabell 1. Siffrorna 1973-1985 utgör de uppräknade antalen från de standardiserade räkningarna medan resultatet från den speciella rovfågelstudien använts 1986-2000. I tabell 2 listas de tre bästa sträckdagarna under hösten för de vanligaste rovfågelnas.

I maj var vädret något torrare och varmare än normalt medan det regnade en hel del under juni. Juli och augusti kommer att kommas ihåg som perfekta semester månader, vilket rimligen borde ha gynnat ungtäckningen hos flertalet fågelarter. I Falsterbo dominerade ett stabilt högtryck med ostvindar under augusti, vilket innebar att koncentrationen av tropikflyttande rovfåglar blev sämre än vanligt. Sommaren fortsatte in i september men från mitten av månaden blev det mer

höstligt vilket satte fart på sträcket. Ostvindar, vilka missgynnar koncentrationen av sträck till Falsterbo dominerade hela hösten. Från en vecka in i oktober var vädret kyligare än på många år, med bl. a. flera frostnätter. Även nederbörden var riklig under månaden. Också november karakteriserades av kyligt väder och främst ostvindar. Trots detta fortsatte sträcket av många arter fram till dess att räkningarna avslutades. Gnagarförekomsten förefaller generellt ha varit klart sämre än 2001. Trots detta var ungfågelsandelen högre än normal hos flertalet rovfåglar (Tab. 1). Däremot innebär totalt knappt 29 tusen sträckande rovfåglar den lägsta siffran sedan 1995, främst beroende på låga antal hos de två vanligaste arterna.

BIVRÅK *Pernis apivorus* Trots att totalsiffran på 3232 bivråkar överstiger fjolårets bottennotering med 1100 ex. ligger den klart under medeltalet för 1990-talet (Tab. 1). Tyvärr speglar nog detta en fortsatt beståndsnedgång. Sammanlagt 2969 adulta kan jämföras med i genomsnitt 4152 gamla bivråkar sedan 1986. Dock bidrog sannolikt stabilt högtrycksväder under sträcktoppen i slutet av augusti till en något sämre koncentration till Falsterbohalvön. Bivråken minskar även i Finland där en kraftig nedgång konstaterats sedan mitten av 1980-talet (Taivalmäki m. fl. 2001). Orsaken till nedgången är på intet sätt klar och kan mycket väl sökas längs sträckvägen eller i övervintringsområdet i Väst- och Centralafrika.

Den första sträckaren bokfördes inte förrän den 14 augusti och det dröjde till den 29:e innan en rejäl topp bokfördes. Denna dag räknades 812 sträckare vilket blev årsbästa (Tab. 2). Efter detta kom ytterligare två mindre toppar med 724 ex den 2:e och knappt 600 ex. 6-8 september. Detta innebar att mediandatum för de adulta, den 2 september, inföll fem dagar senare än normalt. Även ungfågelnas var fåtaliga med som mest 68 ex den 11 september. Detta mediandatum ligger två dagar senare än genomsnittet och antalen minskade sedan successivt fram till den senaste sträckaren 27 september. Totalt 263 juvenila och en ungfågelsandel på 8 % antyder att häckningsresultatet, liksom flertalet år, varit dåligt. I ett studieområde i Dalsland resulterade dock åtta häckningsförsök i ett medeltal på 1,13

flygga ungar (Ilmo Södergren *in lit.*), vilket ligger över genomsnittet för deras elvaårsserie.

Från Stevns klint räknades totalt 1633 bivråkar med som mest 587 ex. den 2 september. Vid Hellebäck bokfördes 469 ex. vilket ska jämföras med i genomsnitt 736 ex. sedan 1984. Från Värmlandsnäs räknades 66 ex. under hösten vilket är i samma storleksordning som de tre närmast föregående åren, men klart lägre än den högsta siffran på 675 ex. från 1975.

BRUN GLADA *Milvus migrans* Inte förrän den 29 augusti sträckte årets första bruna glada ut vid Nabben. Denna var en adult fågel av östlig typ, med förhållandevis ljus dräkt och stora vita fläckar vid handpennebaserna under. I september sågs två adulta och 2 juvenila fåglar, varav ett par vände flera dagar. Året avslutades med en sträckande adult den 7 oktober. Totalt sex bruna glador ligger nära genomsnittet (Tab. 1). Trots stora årliga fluktuationer ses ingen trend sedan starten 1973. Däremot är

ungfågelsandelen på 33 procent betydligt högre än normalt (Tab. 1). Liksom 2001 kan detta sannolikt förklaras av en framgångsrik häckning i södra Halland.

Vid Stevns klint bokfördes 4 bruna glador, varav minst en inte sågs i Falsterbo. Vid Hellebäck sågs "som vanligt" ingen brun glada och uppe på Värmlandsnäs har endast en fågel registrerats under totalt 13 höstar.

RÖD GLADA *Milvus milvus* Gladan är numera en karaktärsfågel i stora delar av Skåne och kan lokalt verka lika vanlig som ormvråk. Även längre norrut i landet ökar arten (Tyrberg 2002). Årets 1148 sträckare är visserligen något lägre än fjolårets rekordnotering, men detta får antas bero på sämre koncentration till Falsterbo på grund av vädret. Per-Olof Andersson m. fl. har fortsatt studierna i delar av det område i södra Skåne som tidigare inventerades i ett WWF-projekt. Under året kontrollerades häckningen för sammanlagt 44 par vilka i genomsnitt

TABELL 1

TOTALSUMMOR för sträckande rovfåglar i Falsterbo 1973-2002 (vänstra delen) samt ungfågelsandel (högra delen av tabellen) från 1986.

Totals and means of migrating raptors at Falsterbo 1973-2002 + percentage of juveniles since 1986.

	2001	2002	Medel Mean	Medel 73-80	Medel 81-90	Medel 91-00		2001	2002	Medel Mean	Medel 86-90	Medel 91-95	Medel 96-00
Bivråk	2127	3232	7633	12753	7649	4513		9	8	11	13	9	11
Brun glada	13	6	7	7	6	6		31	33	13	15	12	7
Röd glada	1368	1148	476	77	256	860		82	79	78	83	76	75
Havsörn	25	23	9	4	6	12		60	43	36	36	36	29
Brun kärrhök	1070	801	536	209	406	847		76	80	77	76	78	77
Blå kärrhök	208	329	264	335	291	180		72	86	63	59	57	66
Ängshök	6	4	8	5	7	10		33	75	55	51	51	68
Duvhök	20	35	32	16	31	46		90	100	97	96	95	100
Sparvhök	27293	13478	15897	9830	17123	18629		69	69	76	79	80	73
Ormvråk	12928	8607	13848	17064	14237	11503		51	50	46	38	44	53
Fjällvråk	1068	374	975	960	1404	610		59	29	24	25	19	19
Mi. skrikörn	0	2	3	1	4	4		0	0	0	0	0	
Kungsörn	0	1	2	1	2	3		0	57	43	57	100	
Fiskgjuse	333	234	238	182	234	279		44	67	54	50	51	60
Tornfalk	707	385	459	462	482	418		83	83	76	70	75	79
Aftonfalk	6	3	2	3	2	2		100	100	92	50	87	100
Stenfalk	301	182	197	168	221	188		95	89	86	88	86	82
Lärfalk	71	47	48	48	53	40		79	89	86	89	84	86
Pilgrimsfalk	38	33	21	6	16	34		27	18	29	40	29	26
Totalt	47582	28924	40655	42130	42429	38181	Medel	62	58	55	52	54	58
							12 arter	62	62	59	59	57	59

Havsörn (Foto: P-G Bentz). Årets 23 ex. blev den näst högsta säsongssumman någonsin. Första fågeln sträckte redan den 15 augusti.

Röd glada (Foto: Patrik Olofsson/N). Kylan kan ha fått många glador att sträcka tidigare hösen 2002 än vad de gjorde föregående år.

producerade 1,64 flygga ungar per påbörjad häckning trots att 25 % av häckningarna misslyckades. I de lyckade häckningarna blev i genomsnitt 2,18 ungar flygga. Siffrorna ligger endast något under genomsnittet för perioden 1987-1998 (Kjellén 1999), och det verkar ännu inte som om den ökande tätheten i Skåne medfört någon allmän minskning av ungtproduktionen. De skånska glador som utplanterades i Skottland på 1980-talet har gett upphov till en livskraftig population och även i övrigt ökar den brittiska stammen (Ogilvie 2002). Däremot rapporteras nedgångar från kärnområdena i västra Kontinentaleuropa.

Under augusti bokfördes endast 6 utsträckande glador. Antalen ökade sedan successivt under september, men 112 sträckare den 27:e blev enda tresiffriga antal. En kraftig topp kom sedan i början av nästa månad då drygt 600 glador passerade 2-9 oktober, med maximalt 166 ex. den 5:e. Kylan gjorde nog att de flesta stack något tidigare än under de närmst föregående åren och efter den 11 oktober registrerades endast 130 glador. Så sent som 20 november räknades dock 11 sträckande. Mediandatum blev 9 oktober för adulta och 3 oktober för de juvenila. Detta är klart tidigare än under de tre milda höstarna 1999-2001 och mer i linje med genomsnittet sedan 1986. Majoriteten av de adulta gladorna tillbringar vintern i Skåne där vinterbeståndet numera torde överstiga tusen fåglar. Ingenting tyder på att en högre andel av gladorna än tidigare år lämnade landet på grund av den kyliga hösten.

Den normala ungfågelsandelen på 79 % (Tab. 1) visar på en likartad reaktion på höstkylan hos unga och gamla glador.

Totalt räknades 586 ex. på den danska sidan, vilket utgör 51 % av Falsterbosiffran. Då huvuddelen av de svenska gladorna fortfarande häckar i Skåne är det inte förvånande att antalet sträckare uppe vid Hellebäck är förhållandevis lågt. Antalen ökar dock efterhand och årets 17 glador kan jämföras med i medeltal 11 sedan 1984.

Havsörn *Haliaeetus albicilla* Redan den 7 augusti sågs en sträckande havsörn vid Stevns klint, medan årets första i Falsterbo var en adult 15 augusti. Denna följdes av en yngre fågel tre dagar senare. I mitten av september höll tre ungfåglar till på Måkläppen flera dagar, för att så småningom sträcka ut över sundet. Högsta dagssumma var 3 ex. den 6 oktober men i övrigt bokfördes endast 5 havsörnar under månaden. Även i november höll enstaka örnar till på Måkläppen, men sammanlagt 9 sträckare utspridda på sex dagar noterades. Totalt ger detta 23 utsträckande vilket endast överträffas av fjolårets rekordnotering på 25 havsörnar (Tab. 1). Generellt torde kallt väder leda till högre siffror i Falsterbo. Den generella uppgången speglar emellertid ökningen i det svenska beståndet (Tyrberg 2002). För tredje året i rad häckade arten i Skåne (Nilsson 2002) och i Danmark fanns 7 par 2001, vilka i genomsnitt producerade 1,6 ungar (Grell 2002).

Vid Stevns klint räknades 14 havsörnar

Brun kärrhök (Foto: Håkan Liljenberg/Photo Natura). Årets summa hamnade på 801 brunhök, vilket är lägre än de senaste fem åren.

under hösten, varav 13 troligen sågs i Falsterbo. Från Hellebäck registrerades 6 örnar vilket kan jämföras med i medeltal hälften så många sedan 1984. Vid Värmlandsnäs sträckte 15 ex. söderut vilket utgör den högsta siffran hittills.

BRUN KÄRRHÖK *Circus aeruginosus* Sträcket var igång redan från början av augusti, men innan 50 ex. den 15:e var antalen blygsamma. Sannolikt som en följd av det stabila högtrycksvädet var sträcktoppen i slutet av månaden föga imponerande. I stället räknades fler än normalt i början av september med maximalt 67 ex. den 2:e. Från mitten av månaden dalade siffrorna, men enstaka bruna kärrhök bokfördes flertalet dagar fram till 11 oktober. Av fyra fåglar i november var en vingskadad ungfågel den 11:e sist ut. Mediandatumen inföll några dagar senare än vanligt i ordningen ungfåglar (29.8), honor (3.9) och hanar (8.9). Som en följd av låga antal i augusti stannade årsumman på 801, vilket är klart lägre än de senaste fem åren. Vid

Stevns klint summerades 258 ex. vilket endast utgör 32 % av Falsterbosiffran, främst en följd av förhållandevis dålig täckning i augusti. Till skillnad från röd glada tycks den fortsatta ökningen hos brun kärrhök gå mer i vågor.

Årets jämförelsevis höga ungfågelsandel (Tab. 1) kan delvis bero på att ungfågeln koncentrerades mer till Falsterbo än de adulta under högtrycksvädet i augusti, men det är också möjligt att häckningen gått bra. Då den årliga variationen är förhållandevis liten är det emellertid svårt att uttala sig om häckningsutfallet enskilda år. Flertalet år har honorna dominerat bland de adulta sträckarna (i medeltal 46 % hanar). I år utgjordes dock 51 % av de gamla bruna kärrhökarna av hanar. Bland hanarna utgjordes 13 % av fjolårsfåglar (2K) och dessa passerade i genomsnitt en dag senare än övriga hanar. Generellt sträcker subadulta rovfåglar, som normalt inte häckat under sommaren, söderut något tidigare än de adulta.

Antalet bruna kärrhökare som väljer att korsa Öresund uppe i norr är generellt betydligt lägre än i Falsterbo. Vid Hellebäck räknades 47 ex. att jämföra med i medeltal 66 sträckare sedan 1984. På Värmlandsnäs har årssummorna sedan 1973 varierat mellan 0 och 82 (2001), kring ett genomsnitt på 66.

BLÅ KÄRRHÖK *Circus cyaneus* Ett genomsnitt på 335 sträckare under 1970-talet, minskade till 288 på 1980-talet och 180 följande decennium (Tab. 1). Nedgången speglar en generell nedgång av gnagarbestånden i norr, där framför allt rejäla toppar saknats sedan början av 1980-talet. Till skillnad från fjällvråken var antalet blåhökare förhållandevis lågt 2001, varför årets 329 sträckare utgör en förvånansvärt hög siffra. Då ungfågelsandelen på 86 % är rekordhög förefaller häckningen ha gått ovanligt bra. Detta måste rimligen i sin tur spegla en god sorkförekomst i skogslandet i norra Fennoskandia. Förmodligen har de flesta blåhökarna svenskt ursprung, men en del finska häckare ingår troligen. I Storbritannien där gnagarna fluktuerar mindre än hos oss iaktas en långsiktig minskning, varför arten nu står på den nationella "rödlistan" (Gregory m. fl. 2002).

Den första sträckaren bokfördes 13 augusti och följdes av ytterligare sju adulta fram till slutet av månaden. Från början av september dominerade ungfågarna klart. Antalen ökade successivt till en första topp på 23 ex. den 27 september. När det blev kallt i norr kom en rejäl stöt med 84 ex. 5-6 oktober. Totalt 52 sträckande den 5:e utgör faktiskt den högsta dagssumman någonsin i Falsterbo. Sträcket fortsatte emellertid med bland annat ytterligare fyra tvåsiffriga dagssummor under oktober. Ännu i november bokfördes 21 utsträckande blåhökare. Den trend till senareläggning av sträcket som registrerats sedan 1986 bröts i år då mediandatum för samtliga kategorier inföll i samband med sträcktoppen i början av oktober. Normalt sträcker klart färre gamla hanar än honor i Falsterbo. Årets 52 % hanar ligger nio procent över genomsnittet sedan 1986 och är endast den tredje gången hanarna varit i majoritet.

Vid Stevns klint räknades totalt 133 blå

kärrhökare vilket utgör 40 % av antalet i Falsterbo. Liksom flertalet år skilde sig enstaka dagssummor mer än för flertalet arter. Toppdagen 5 oktober räknades 37 ex. på den danska sidan, men följande dag endast 4 sträckare jämfört med 32 vid Nabben. Uppe vid Hellebäck sågs 67 ex. att jämföra med i genomsnitt 90 ex. sedan 1984. På Värmlandsnäs bokfördes endast 12 blå kärrhökare, vilket ligger under medelvärdet (27 ex.) för de 13 räkningsåren. Det är lite förvånande att det förmodade goda häckningsresultatet inte slagit igenom på dessa lokaler.

STÄPPHÖK *Circus macrourus* Under 1970-talet sågs endast två sträckare i Falsterbo, vilket ökade till 11 under 1980-talet och 10 på 1990-talet. En mindre invasion av unga stäpphökare drabbade Finland och Sverige hösten 2001 då sammanlagt 11 ex. noterades i Falsterbo. Ingen trodde väl efter detta att en upprepning skulle följa redan nästa höst. Den 29 augusti var en fin sträckdag och bland annat bokfördes inte mindre än 4 sträckande stäpphökare från Nabben, vilket utgör nytt dagsbästa. Av dessa var två hanar (varav en 2K) och två äldre (2K+) honor. Att skilja äldre honor från ängshök (och även ruggande blåhök) tillhör inte det lättaste. Detta är rimligen förklaringen till att inga honor tidigare identifierats under sträckräkningarna, jämfört med tio hanar sedan 1973. Årets båda honor passerade på under 100 m håll i perfekt medljus. Ytterligare två adulta hanar sträckte ut den 2:a respektive 27 september. Den första ungfågeln observerades 3 september och följdes av ytterligare juvenila den 13 och 14 september samt så sent som 21 oktober. Således totalt tio stäpphökare varav tre sågs på den danska sidan, där ytterligare en juvenil bokfördes 19 september. Notabelt är att inget datum överlappar med ängshök och generellt kulminerar sträcket ungefär tre veckor senare än för ängshök, trots att båda arterna huvudsakligen övervintrar söder om Sahara. Tågordningen för mediandatum är emellertid den samma i det totala Falsterbomaterialet, med antal inom parentes: adulta honor (2) den 29 augusti, adulta hanar (14) den 10 september och ungfåglar (19) den 15 september. Åldersfördelningen skiljer sig från tidigare år genom en högre andel adulta

Ormvråk (Foto: P-G Bentz). Arten hade ett något sämre år än vanligt. De minskande summorna kan bero på att fler väljer att övervintra i Sverige.

Fjällvråk (Foto: P-G Bentz). Trots ihållande ostvindar, vilket brukar gynna arten, blev årets siffra förhållandevis låg för arten.

(40 %) 2002. En förklaring till detta kan vara att en del av de många ungfågglarna från föregående höst återvänt till Västeuropa. Förhållandevis många fjolårsfågglar (2K) i Sverige under våren såväl som hösten talar för detta.

ÄNGSHÖK *Circus pygargus* Enstaka par har häckat i nordöstra Skåne de senaste åren, även om någon häckning ej kunde säkerställas 2002 (Nilsson 2002). Totalt rapporterades endast cirka 11 par utanför Öland 2001, vilket utgör en nedgång sedan mitten av 1990-talet (Tyrberg 2002). I Danmark där arten nästan enbart häckar på södra Jylland fanns uppskattningsvis 36 par 2001 vilket är en nedgång från 43-49 par året innan (Grell 2002). I Storbritannien har det lilla beståndet pendlat kring 10 par 1990-2000 (Ogilvie 2002). Antalet sträckare i Falsterbo har sjunkit sedan slutet av 1980-talet. Årets fyra fåglar ligger klart under medel för hela perioden. En ungfågel 9 augusti följdes av en hona 17 augusti och 2 ungfågglar 22 augusti. Detta innebär att ängshöken för andra året i rad var sällsyntare än stäpphök i Falsterbo! På den danska sidan iakttoogs en hona den 24 augusti, vilken alltså inte sågs i Falsterbo. Uppe vid Hellebäck är ängshöken långt ifrån årlig höstetid.

DUVHÖK *Accipiter gentilis* Efter en uppåt-gående trend från början av 1970-talet till början av 1990-talet sjönk antalet sträckare drastiskt till ett bottenvärde på noll hösten 2000. Detta motsvaras av ett minskat antal

vinterobservationer i Skåne på senare år. Häck-fågeltaxeringarna antyder snarast ett ökande bestånd men materialet är förhållandevis litet (Svensson 2002). Däremot finns en tydlig nedgång i antalet duvhökar i vinterfågglräkningen i slutet av 1990-talet (Svensson 2002). Häckfågglinventeringarna i Finland visar på en nedgång med 25 % sedan 1992 (Taivalmäki m. fl. 2001), vilket överensstämmer väl med minskningen i Falsterbo. En allmän nedgång, som skylls på en minskad areal äldre skog, anses också ha skett i Norge (Nygård m. fl. 1998). I Falsterbo innebär fjolårsrets 20 och årets 35 sträckare att trenden nu vänt igen. Endast tre duvhökar noterades i samband med kylan i början av oktober och följdes av ytterligare två i slutet av månaden. Trots den kallaste hösten på många år kom sträcktoppen inte förrän i början av november. Som mest räknades 11 ex. den 2:e, följt av 7 dagen efter och 6 den 10 november. Dominansen av ungfågglar var total (Tab. 1) och av dessa utgjordes 86 % av hanar.

Vid Stevns klint räknades 12 duvhökar, varav minst tre inte sågs från Nabben. Även vid Hellebäck bokfördes en topp i början av 1990-talet. Årets 14 sträckare är dubbelt så många som de två närmast föregående åren, men lägre än medeltalet på 20 ex. sedan 1984. På Värmlandsnäs var 55 duvhökar jämförbart med åren 2000-2001, men klart över siffrorna från 1993-1999.

SPARVHÖK *Accipiter nisus* Redan från början av augusti noterades enstaka fåglar, men sträcket

TABELL 2

De tre bästa sträckdagarna i Falsterbo 2002 för de vanligare rovfåglarna.
The three best days at Falsterbo in autumn 2002 in the most common raptors.

Art	Antal	Dag	Antal	Dag	Antal	Dag
Bivrråk	812	29 aug	724	2 sep	200	7 sep
Glada	166	5 okt	121	3 okt	112	27 sep
Brun kärrhök	67	2 sep	66	11 sep	62	29 aug
Blå kärrhök	52	5 okt	32	6 okt	23	27 sep
Sparvhök	950	29 okt	839	26 okt	793	27 okt
Ormvråk	1357	7 okt	959	6 okt	803	5 okt
Fjällvråk	64	5 okt	29	21 sep	27	3 okt
Fiskgjuse	23	11 sep	21	7 sep	17	23 aug
Tornfalk	30	2 sep	25	3 sep	23	9 sep
Stenfalk	9	7 sep	7	8 sep	7	11 sep
Lärfalk	7	11 sep	6	3 sep	6	8 sep

i augusti var föga imponerande med som mest 245 ex. den 29:e. Antalen ökade sedan något med t. ex. 583 ex. den 2 september. Till skillnad mot ett normalår minskade sedan dagssiffrorna mot slutet av månaden. Ej heller kylan i början av oktober satte någon riktig fart och som mest räknades 630 sparvhökar 5 oktober. Efter 410 ex. den 20:e kom en rejäl sträcktopp i slutet av månaden då drygt 3 600 passerade 25-30 oktober, inklusive årets tre toppdagar (Tab. 2). Notabelt är att ingen dagssumma låg över tusen. I november var passagen över och endast drygt 200 sparvhökar bokfördes. Totalt endast 13 478 ex. utgör ett rejält steg bakåt jämfört med i genomsnitt 29 000 de tre närmast föregående åren. Sedan 1986 har endast fyra lägre årssummor noterats. Allmänt har dock en kraftig ökning ägt rum sedan 1970-talet (Tab. 1) och årets låga siffra får främst skyllas på för Falsterbo ogynnsamma väderförhållanden.

Vid Stevns klint räknades 3 857 ex. vilket endast utgör 29 % av antalet i Falsterbo. Samtliga dagar med bevakning på båda sidor av sundet var antalet klart lägre på den danska sidan. Uppe vid Hellebäck iakttogs endast 572 sparvhökar vilket utgör den i särklass lägsta siffran sedan 1984. Det var således inte där som de fåglar som saknades i Falsterbo lämnade landet. På Värmlandsnäs räknades 597 ex. vilket kan jämföras med ett genomsnitt på 607 ex. och maximalt 1465 sträckare hösten 2000.

Liksom 2001 åldersbestämdes inga sparvhökar under hösten. Jag har i stället använt det samlade antalet bestämda fåglar från varje dekad de 15 närmast föregående åren för att räkna om årets sträckare. De unga honorna kulminerade normalt den 8 september medan passagen av övriga kategorier låg 4-10 dagar senare än normalt. Mediandatum för unga hanar, adulta honor och adulta hanar inföll 2:a, 26:e respektive 27 oktober. Den sena sträcktoppen ledde, liksom närmast föregående höst, till en förhållandevis låg ungfågelsandel på 69 % (Tab. 1). Eftersom de unga sparvhökarna koncentreras mer än adulta till Falsterbo speglar ungfågelsandelen inte nödvändigtvis häckningsutfallet. Det är dock inte omöjligt att årets förhållandevis få juvenila delvis beror på en lägre ungproduktion än närmast föregående år. Eftersom honorna generellt sträcker tidigare får den sena sträcktoppen antas vara huvudanledningen till att hanarna dominerade bland såväl adulta (54 %) som juvenila (56 %).

ORMVRÅK *Buteo buteo* Även ormvråken hade ett förhållandevis dåligt år med endast 8607 sträckare. I motsats till sparvhöken ligger detta dock i linje med en fortsatt svag nedgång sedan 1970-talet (Tab. 1). En förklaring till minskningen kan vara att fler ormvråkar övervintrar i landet efterhand som vintrarna generellt blivit mildare (Svensson &

Lindström 2002). De förhållandevis stora årliga fluktuationerna i antal torde i första hand spegla en väderberoende koncentrationsgrad till halvön. Däremot reflekterar variationen i ungfågelsandel åtminstone i viss mån häckningsutfallet, då gamla och unga ormvråkar är ungefär lika koncentrerade till Falsterbo (Kjellén 1997A). Årets 50 % juvenila ligger något över medel och allmänt har ungfågelsandelen ökat något sedan 1986 (Tab. 1). I Storbritannien har ormvråken ökat i sen tid och beståndet har nyligen skrivits upp till mellan 44 000 och 61 000 par (Clements 2002).

De första sträckarna bokfördes 7 augusti men endast 41 utsträckande sågs under augusti. Under denna månad ses ofta relativt stora antal juvenila och 2K-fåglar som är nere och vänder över halvön, innan det riktiga sträcket kommer igång i början av september. Första högre antal bokfördes 11 september då 249 ex. lämnade landet, men inga större antal noterades i slutet av månaden. I stället kom en sträcktopp i samband med att det blev riktigt kallt i början av oktober. Årets tre högsta siffror bokfördes 5-7 oktober, med som mest 1357 ex. den senare dagen (Tab. 2). Uppe vid Hellebäck räknades maximalt 3700 den 5 oktober och 1500 följande dag. Även senare i oktober bokfördes flera tresiffriga antal i Falsterbo och så sent som den 2 november passerade 706 ex. Efter detta var dock årets sträck i princip över. I samband med kyla och snöfall händer det emellertid att en del ormvråkar lämnar landet så sent som i januari. Dagssiffrorna på den danska sidan var generellt något lägre, men trots sämre bevakning räknades 60 % av Falsterbos siffra (5184 ex.). Som vanligt var antalet något högre uppe vid Hellebäck och årets 10 957 kan jämföras med ett medeltal på 13 845 sedan 1984. På Värmlandsnäs räknades 352 ormvråkar, jämfört med mellan 30 och 1020 tidigare år. Mediandatum för såväl adulta (6 oktober) som juvenila (7 oktober) inföll i samband med sträcktoppen. Detta är normalt för de äldre men förhållandevis tidigt för ungfågeln. Den allmänna senareläggningen av sträcket sedan 1986 bröts därmed av den kalla hösten.

ÖRNVRAK *Buteo rufinus* Tidigare har örnvråkar registrerats i Falsterbo i september 1987 och

oktober 1991. Den adulta fågel som sträckte med ormvråkar den 2 november blev därmed den tredje på halvön. Totalt föreligger nio tidigare fynd från Sverige (Cederroth 2001).

FJÄLLVRÅK *Buteo lagopus* De första fjällvråkarna noterades i mitten av september, men månadens högsta antal inskränkte sig till 29 ex. den 21:e. Liksom för ormvråken kulminerade sträcket i början av oktober då maximalt 64 ex. räknades den 5:e. En ny topp kring månadsskiftet oktober/november innehöll 88 fjällvråkar och därefter var arten fåtalig. Eftersom fjällvråken har en mer sydostlig sträckriktning (Fransson & Pettersson 2001) skulle man kunna tänka sig att fler drevs ner till Falsterbo en höst som dominerades av ostvindar. Att så inte var fallet visar den låga årsumman på endast 374 fjällvråkar. Fjölårets förhållandevis höga antal (Tab. 1) var bland annat en effekt av det första riktiga lämmelåret sedan 1982. Ungfågelsandelen var då 59 % jämfört med årets mer normala 29 % (Tab. 1). Om vi istället jämför antalet adulta sträckare noterades 214 jämfört med 434 året innan. Detta visar att den västvindsdominerade hösten 2001 gav dubbelt så många adulta i Falsterbo jämfört med årets genomgående ostliga vindar. Dock bokfördes ännu fler adulta fåglar (586 ex.) i samband med ostvindar på senhösten 2000 (Kjellén 2001).

Tidigare år har ungfågelsandelen hos de båda nordliga gnagarspecialisterna, fjällvråk och blå kärrhök, varit väl korrelerad. Överensstämmelsen har emellertid brutits rejält de senaste två åren. Den kraftigare ökningen för fjällvråk jämfört med blå kärrhök 2001 antyder att gnagartillgången då var bättre i fjällen än i skogslandet. I år var det förmodligen tvärt om, då fjällvråkssiffran (och ungfågelsandelen) var betydligt lägre än hos blå kärrhök. Liksom året innan urskiljdes inte längre kön och 2K-fåglar bland de äldre fjällvråkarna. Helt uppenbart var dock att antalet fjölårsfåglar var ovanligt högt i linje med den höga ungfågelsandelen 2001. Medan de adulta kulminerade något tidigare än normalt den 3 oktober, inföll mediandatum för ungfågeln ovanligt sent den 30 oktober.

Vid Stevns klint räknades 162 fjällvråkar under hösten vilket utgör 43 % av Falsterbosumman. Toppdagen 5 oktober sågs 38 ex.

på den danska sidan. Antalet vid Hellebäck inskränkte sig till 28 ex., faktiskt den lägsta siffran sedan 1984. Genomsnittet ligger på 80 ex., men arten är betydligt sällsyntare vid norra Öresund än i Falsterbo. På Värmlandsnäs räknades 76 fjällvråkar jämfört med ett genomsnitt på 200 sedan 1973.

MINDRE SKRIKÖRN *Aquila pomarina* En adult mindre skrikörn var nere och vände på halvön den 22 augusti. Senare noterades en vändande subadult 6-7 september. En förhållandevis hög andel av de exemplar som ses i Falsterbo konstateras aldrig sträcka ut och antalet i tabell 1 baseras på antalet urskiljda olika individer varje år. Generellt har observationerna av mindre skrikörn minskat de senaste åren. Trots att den nu uteblivit två år i rad förefaller den större skrikörnen för närvarande snarast öka något.

KUNGSÖRN *Aquila chrysaetos* En juvenil kungsörn var nere och vände den 18 september. Följande dag sträckte en subadult fågel ut och noterades även på den danska sidan. Observationerna gjordes ovanligt tidigt på säsongen och mediandatum för utsträckande kungsörnar ligger den 17 oktober. Tendensen sedan 1970-talet är snarast ökande (Tab. 1). Sannolikt beror detta på att arten för närvarande ökar såväl i Skåne som på andra håll i södra Sverige. Fortfarande är emellertid kungsörnen ovanligare än mindre skrikörn på Falsterbohalvön.

FISKGJUSE *Pandion haliaetus* Redan den 4 juli noterades 7 sträckande fiskgjusar (B. Malmhagen), vilka dock inte kommer med i statistiken. Sannolikt rör det sig främst om yngre icke-häckare som lämnar landet så tidigt. Den övervägande majoriteten av 2K-fåglarna stannar emellertid kvar i övervintringsområdet (Fransson & Pettersson 2001). Under första augustihalvan sågs enstaka gjusar flertalet dagar men det dröjde till den 23:e innan den första högre siffran noterades (17 ex.). Det stabila högttrycket gjorde att färre adulta fiskgjusar än normalt sträckte via Falsterbo. I stället var ungfågelsandelen högre än vanligt i början av säsongen. Även i normala fall är koncentrationen

till halvön lägre än för flertalet rovfåglar (Kjellén 1997A). Rimligen flyger ännu fler, främst adulta fåglar, rakt söderut från sydkusten i lugnt och soligt väder. En mindre topp med 26 ex. registrerades 2-3 september men de högsta dagssiffrorna kom när högttrycket klingat av senare i september (Tab. 2). Efter mitten av september noterades endast mindre antal. Mest avvikande var en sen ungfågel den 20 oktober. Normalt kulminerar sträcket av adulta gjusar kring den 25 augusti och ungfågelnarna ungefär fyra dagar senare. På grund av årets låga siffror i augusti inföll mediandatum för såväl unga som gamla fåglar den 2 september.

Totalsumman på 234 ex. ligger nära genomsnittet för hela serien, men klart under medeltalet för den senaste tioårsperioden (Tab. 1). Riksinventeringen 2001 resulterade i 57-64 par i Skåne, vilket är en ökning med 10 par sedan 1991 (Olofsson & Carlsson 2002). Tyvärr har resultatet för hela landet ännu ej sammanställts men i Mellansverige har fiskgjusen lokalt minskat kraftigt de senaste åren (Mikael Hake *muntl.*). I Danmark fanns med säkerhet endast ett par 2001 (Grell 2002), men på de Brittiska öarna har beståndet ökat från 62 par 1990 till 151 par 2000 (Ogilvie 2002). Årets ungfågelsandel på 67 % är den näst högsta som registrerats sedan 1986, vilket antyder att häckningen gått ovanligt bra. Vi bör dock komma ihåg att de adulta gjusarna var ovanligt fåtaliga i augusti, vilket sannolikt ledde till en överrepresentation av ungfåglar i Falsterbo jämfört med ett normalår.

Vid Stevns klint räknades 113 fiskgjusar vilket snarast är en högre andel än vanligt jämfört med Nabben. Normalt är dagssiffrorna betydligt lägre på den danska sidan men 2-3 september räknades 31 gjusar vid Stevns mot 26 i Falsterbo. Uppe vid Hellebäck bokfördes 19 gjusar, en ovanligt låg siffra som kan jämföras med ett genomsnitt på 49 ex. sedan 1984. Även på Värmlandsnäs ligger 14 ex. klart under medel på 25 fiskgjusar.

TORNFALK *Falco tinnunculus* De första sträckarna bokfördes 7 augusti. Antalen var sedan låga under högttrycksperioden, med endast två tvåsiffriga dagssummor under månaden. Sedan kom ett par markanta toppar med 55 ex. 2-3

och 44 ex. 8-9 september. En jämn passage av mindre antal registrerades under resten av månaden. Efter en mindre topp på 26 tornfalkar 2-3 oktober sjönk antalen rejält och endast två sträckare bokfördes i november. Mediandatum för adulta blev 3 september och för juvenila 9 september, vilket utgör normala datum.

Efter fjolårets mycket höga siffra nästan halverades antalet till 385 sträckare, vilket ligger under genomsnittet för hela perioden (Tab. 1). Även om ungfågeln är något överrepresenterade i Falsterbo är årets ungfågelsandel på 83 % lika hög som fjolårets siffra. Från Västerbotten rapporteras återigen ett ovanligt bra häckningsresultat (Stefan Delin *muntl.*). Således är det sannolikt sämre sträckväder som förklarar årets betydligt lägre siffra i Falsterbo. Notabelt är att blå kärnhök, en annan gnagarspecialist med huvudförekomst i det nordliga skogslandet, i stället uppträdde ovanligt talrikt. Antalet vid Stevns klint var åter lågt i förhållande till Falsterbo med sammanlagt 28 %. Toppdagen 2 september räknades 19 ex. på den danska sidan. Endast 13 sträckare vid Hellebäck ligger klart under genomsnittet på 41 ex. På Värmlandsnäs har årsummorna varierat mellan 6 och 69 (2001) och årets 40 sträckare utgör en av de högre siffrorna.

AFTONFALK *Falco vespertinus* Den 19 augusti sträckte en ungfågel ut vid Nabben. En annan ungfågel var stationär i området den 22 augusti. Årets tredje juvenila sträckte den 8 september. Den senare sågs även på den danska sidan, där ytterligare en ungfågel sträckte ut mot ostsydost den 28 augusti. Totalt tre aftonfalkar är endast hälften så många som året före men ligger över genomsnittet för hela perioden (Tab. 1). Däremot var uppträdandet klart sämre än för stäpphök, som till stor del har överlappande utbredningsområde. Sedan 1986 har sammanlagt tre hanar med mediandatum 22 augusti och 28 ungfåglar med mediandatum 10 september bokförts. På Värmlandsnäs sågs i år ingen aftonfalk, jämfört med 2 ex. hösten 2001.

STENFALK *Falco columbarius* Den första stenfalken observerades 22 augusti och följdes av ytterligare 13 ex. i slutet av månaden. En ovanligt

jämn passage registrerades sedan fram till mitten av oktober då dagssiffrorna sjönk något. Efter en mindre topp 21-25 oktober bokfördes endast tio stenfalkar, den senaste 18 november. Inga högre dagssiffror noterades under hösten och maximalt räknades 9 ex. den 7 september (Tab. 2). Liksom för tornfalken innebär årets summa på 182 ex. en rejäl nedgång jämfört med närmast föregående år. Ingen tydlig trend kan iakttas sedan 1973 (Tab. 1). Helt uppenbart är att västvindar, som dominerade hösten 2001, gynnar uppträdandet i Falsterbo.

Som vanligt dominerade ungfågeln klart bland sträckarna. Totalt bokfördes 8 hanar och 4 honor, medan 53 ex. klassades som honfärgade. Vid omräkningen har jag utgått ifrån att lika många hanar som honor passerar vilket ger totalt 20 adulta. Liksom hos övriga mindre falkar koncentreras ungfågeln klart mer än adulta till Falsterbo (Kjellén 1997A) och årets 89 % ligger endast något över genomsnittet (Tab. 1). Årets mediandatum för de juvenila, 21 september, är en dag tidigare än medel sedan 1986 och bryter en tendens till senareläggning av sträcket under de senaste åren.

På den danska sidan räknades 64 stenfalkar vilket motsvarar 35 % av Falsterbosiffran. Som vanligt var överensstämmelsen enskilda dagar förhållandevis dålig och flera dagar var antalet högre vid Stevns klint. Från Hellebäck bokfördes 36 ex. som kan jämföras med ett genomsnitt på 50. På Värmlandsnäs räknades 43 stenfalkar att jämföra med 76 året innan och ett medeltal på 38.

LÄRKFAK *Falco subbuteo* Den första sträckaren noterades redan 3 augusti, men sammanlagt sågs endast 5 lärkfalkar under månaden. Sträcktoppen inföll som vanligt i första halvan av september med totalt 18 ex. 8-11 september. Därefter endast enstaka fåglar varav de två senaste i början av oktober.

Mediandatum 24 augusti för adulta ligger sex dagar tidigare än medel medan ungfågeln kulminerade normalt den 9 september. Även lärkfalken backade rejält jämfört med rekordsiffran från fjolåret (Tab. 1). Totalt 47 ex. ligger dock nära genomsnittet för hela serien. Även den höga ungfågelsandelen, på 89 %, är normal. På lite längre sikt är den allmänna

trenden sedan 1950-talet, trots stora årliga variationer, snarast svagt negativ (Kjellén & Roos 2000). I Finland visar häckfågeltaxeringar på ett i stort sett oförändrat bestånd sedan 1982 (Taivalmäki m. fl. 2001). I Danmark är lärkfalken betydligt mer sällsynt än hos oss och beståndet uppskattades 2001 till 9-11 par (Grell 2002). Trots den östliga utbredningsbilden antyder återfynden av svenska ungfåglar en sydsydvästlig sträckriktning (Fransson & Pettersson 2001).

Från Stevns klint räknades 12 lärkfalkar under hösten. Uppe vid Hellebäck inskränkte sig summan till 3, vilket ligger 2 under genomsnittet. Lärkfalken är något vanligare på Värmlandsnäs där årets 20 ex. ligger något över medel.

ELEONORAFALK *Falco eleonorae* Den 9 september passerade en adult eleonorafalk av Ljus fas Nabben på nära håll. Den försvann snabbt ut över sundet men observerades inte på den danska sidan. Tidigare fynd från halvön härrör från september 1988 och augusti 1992. Båda var äldre fåglar av Ljus fas.

PILGRIMSFALK *Falco peregrinus* Den första pilgrimsfalken bokfördes redan den 1 augusti och följdes av ytterligare en sex dagar senare. I slutet av månaden passerade sju fåglar, varav fyra den 29 augusti. En förhållandevis jämn passage registrerades under hela september, med dagsbästa på 4 ex. den 8:e. I oktober bokfördes endast två sträckare men minst tre olika fåglar höll tidvis till på Måkläppen i slutet av månaden. Totalt 33 pilgrimsfalkar är något lägre än de senaste åren och även här handlar det nog mest om att arten missgynnades av ostvindarna. Det svenska beståndet fortsätter att öka (Tyrberg 2002) och i Skåne fanns under året tre par (Nilsson 2002). I Danmark ägde den första häckningen på många år rum på Möns klint 2001 (Grell 2002).

Ungfågelsandelen har hela tiden varit betydligt lägre än för de mindre falkarna men årets 18 % ligger klart under genomsnittet sedan 1986 (Tab. 1). Hanarna dominerade, liksom flertalet år, något hos de adulta medan könsfördelningen var jämn bland de juvenila. Såväl adulta hanar som honor kulminerade den

8 september. I genomsnitt passerar hanarna fem dagar före honorna. Avvikande var också att de unga honorna (18 september) kulminerade före de unga hanarna (28 september). Totalt rör det sig emellertid endast om sex ungfåglar. Vid Stevns klint räknades 17 pilgrimsfalkar under hösten, av vilka minst sex inte sågs på den svenska sidan. Från Hellebäck sågs 6 ex. vilket är en mindre än genomsnittet sedan 1984. På Värmlandsnäs noterades 5 pilgrimsfalkar under hösten vilket överensstämmer med medeltalet sedan 1993.

ÖVRIGA ARTER

I tabell 3 redovisas uppträdandet av övriga arter uppdelat på 10-dagars perioder. Här återfinns även medeltalet sträckare för hela perioden 1973-2001. I samband med specialstudierna av rovfåglar sedan 1986 har ett antal mer sparsamma sträckare räknats vid sidan om. I de fall där mina siffror ligger väsentligt över, men är signifikant korrelerade med de som insamlats av Gunnar Roos, har dessa använts i stället. I dylika fall har årssummorna från åren 1973-1985 räknats upp med den genomsnittliga skillnaden, liksom för rovfågelnarna ovan. På detta vis har jag även kompenserat för att de standardiserade räkningarna tidigare inleddes den 11 augusti, jämfört med den nya starttiden 1 augusti (se Kjellén 2002 för detaljer). Detta påverkar främst tidiga sträckare som vadare och tärnor. Ett fåtal arter som tidigare inte artbestämts har även räknats om. Artparet stor/smålom har förts till smålom då detta är den lomart som dominerar klart bland sträckarna i Falsterbo. För fisk- och silvertärna samt för större och mindre korsnabb har jag använt de säkert artbestämda fåglarna i varje dekad under sextonårsperioden 1986-2001 för att räkna om de obestämda fåglarna från åren 1973-1985. Nedan ges kommentarer till enskilda arters uppträdande hösten 2002.

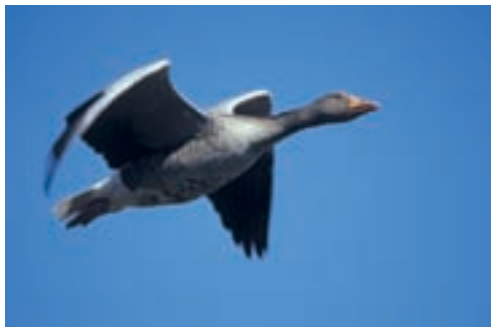
LOMMAR - STORKAR Totalt 668 smålommar utgör den i särklass högsta siffra som räknats från Nabben. Huvuddelen av dessa sträcker längs sydkusten och normalt passerar huvudmassan längre söderut i Östersjön. Mediandatum 24 oktober ligger tre veckor senare än normalt. Huvuddelen av storlommarna sträcker i stället söderut genom sundet. Höstens räkningar gav

101 ex. vilket är tio fler än året innan då arten separerades för första gången. Av fyra islommar kunde två bestämmas till vitnäbbade. Båda dessa var subadulta.

Doppingar sträcker till stor del nattetid. Runt Nabben rastar enstaka fåglar under hela hösten och det är inte alltid lätt att avgöra om flygande fåglar verkligen sträcker. Det är uppenbart att de två senaste höstarnas relativt höga siffror inte är direkt jämförbara med antalen från tidigare år. Mediandatum varierar mycket mellan enskilda år, men årets passage ägde rum senare än fjolårets.

Sträcksiffrorna visar på en fortgående ökning av gråhäger och årets 187 sträckare utgör en ny rekordnotering. Mediandatum den 19 september ligger fem dagar senare än medel. Tre adulta och en juvenil svart stork noterades. Liksom tidigare år sträckte de adulta tidigare på säsongen. I ett längre perspektiv ökar observationerna (Kjellén 1998) och sannolikt finns numera enstaka häckande par i södra Sverige (Tyrberg 2002). Tidiga observationer av juvenila innebär dock inte nödvändigtvis att fåglarna är kläckta i Sverige. Sålunda sågs en i Tjeckien ringmärkt ungfågel på Als i Danmark redan 7-15 augusti 2001 (Grell 2002). Det har varit problem att få de svenska projektstorkarna att flytta söderut vintertid. Det var därför glädjande när en samlad flock på 15 vita storkar sträckte ut den 18 september. De sågs även i Danmark men tyvärr återvände flertalet senare under hösten till Skåne.

Grågås (Foto: Omar Brännström). Denna expansiva art noterades för sin bästa årssumma någonsin.

ANDFÅGLAR De internationella andfågelräkningarna visar på en ökning för samtliga tre svanarter de senaste trettio åren (Delany m. fl. 1999). Trots relativt stora årliga variationer speglas detta väl av stigande antal i Falsterbo. För sångsvanen innebär 394 ex. nytt årsbästa. Generellt faller mediandatum i ordningen knölsvan (16 oktober), mindre sångsvan (22 oktober) och sångsvan (2 november). Trots den kyliga hösten var årets passage något senare för alla tre arterna. Hos båda sångsvanarna var ungfågelsandelen bland de åldersbestämda så låg som 7 %.

Sädgäsen är förhållandevis fåtalig i Falsterbo och sträcksiffrorna antyder en nedgång under 1990-talet. Trots att årets passage var ovanligt sen utgjordes flera av tundrasen *rossicus*. Tre spetsbergsgäss sträckte med andra *Anser*-gäss på senhösten. Efterhand som antalet rastande bläsgäss i Skåne ökat kraftigt har antalen i Falsterbo stigit. I takt med den våldsamma ökningen av häckande grågäss har även Falsterbosiffrorna skjutit i höjden. Årets siffra överträffas endast av drygt 12 000 hösten 1998. Den tidiga höstkylan ledde inte till en tidigare utflyttning utan mediandatum 30 oktober ligger endast två dagar tidigare än året innan. Den vitkindade gåsen nådde inte upp till fjolårets rekordnotering. Mediandatum den 5 oktober ligger två veckor tidigare än normalt, en möjlig effekt av det förhållandevis tidiga kallluftgenombrottet i norr. Även prutgässen kulminerade en vecka tidigare än normalt den 26 september. Av drygt 1000 åldersbestämda utgjorde ungfågarna 10 % vilket antyder ett relativt dåligt häckningsresultat på tundran. Bland fåglarna av nominatras återfanns en *hrota* och två *nigricans*. En ung rödhalsad gås sträckte med vitkindade den 29 oktober.

Flertalet änder var fåtaliga än hösten 2001. Även om vindarna ofta låg på från ostsektorn var sydostvindar, som är mest gynnsamma för att pressa in sträcket mot Falsterbohalvön, relativt sällsynta. Bläsanden var den enda mer talrika simand som uppträdde förhållandevis talrikt (Tab. 3). Däremot noterades en ny rekordnotering för snatterand (34), som tidigare varit mycket sparsam i Falsterbo. Snatteränderna sträcker oftast med andra arter och mediandatum ligger mellan bläsand och

Tranor (Foto: Håkan Liljenberg/Photo Natura). Ett nytt dagsrekord kunde bokföras för tranan under hösten 2002. 1626 stycken passerade Nabben den 7 oktober.

gräsand. Dykänder av släktet *Aythya* uppträder oregelbundet vid Nabben och uppvisar inga tydliga långsiktiga trender. Normalt kulminerar sträcket av brunand den 9 oktober och vigg och bergand knappt två veckor senare. Efter en uppgång fram till mitten av 1990-talet har ejdersiffrorna minskat något. Antalet sträckande sjöorrar uppvisar kraftiga, sannolikt väderbetingade, årliga fluktuationer. I ett längre perspektiv framträder en tydlig ökning till skillnad från svärtan som, bortsett från de två senaste åren, minskat kraftigt sedan 1970-talet. Generellt kulminerar sträcket av sjöorre i mitten av september och svärtorna i början av oktober. De tre skrakarterna uppträdde i förhållandevis höga antal under senhösten. För salskraken som har en mycket sen sträcktopp innebär 11 fåglar nytt årsbästa.

TRANA - VADARE De flesta tranor som lämnar landet via Skåne drar rakt söderut mot Rügen mellan Trelleborg och Ystad. I Falsterbo iakttas större antal främst i samband med kraftiga

ostvindar. Trots stora årliga variationer speglar sträckesiffrorna klart en sentida allmän ökning av det svenska beståndet (SOF 2002). Även om årets siffra ligger något under fjolårets är det den näst högsta någonsin. Nytt dagsrekord bokfördes 7 oktober då 1626 tranor passerade Nabben. Av totalt 220 åldersbestämda fåglar utgjorde ungfågeln 10 %, vilket kan jämföras med 11 % juvenila de två närmast föregående åren. Även vid Värmlandsnäs ökar tranan och 2480 sträckare 2001 liksom 1207 i år utgör bland de högsta siffrorna.

Genom att räkningarna inleds redan den 1 augusti täcker vi passagen av adulta vadare bättre. Hur många som räknas i Falsterbo är emellertid mycket väderberoende, med höga antal främst i samband med lågtryckspassager. Jämfört med 2001 rådde huvudsakligen stabilt högtrycksväder i augusti, varför antalet sträckande adulta vadare var betydligt lägre. Inte heller ungfågelspassagen i september var särskilt imponerande (Tab. 3). Antalet sträckande strandskator ökade under 1970-talet, men har

sedan dess generellt minskat igen. Även häckfågeltaxeringen visar en nedgång under samma period (Lindström & Svensson 2002). Flertalet skärfläckor lämnar landet redan i juli och de relativt få sträckarna vid Nabben uppvisar ingen tydlig trend. Antalet större strandpipare låg under hälften av medel. Däremot sågs förhållandevis fler ljungpipare. Denna art har ett mer utdraget sträck med en tidig topp i augusti och ett varierande antal som lämnar landet i samband med kalluftsgenombrott under senhösten. Kustpiparen var en av få arktiska vadare som räknades i normala antal i början av augusti. Flertalet är registreras även en relativt stor ungfågelstopp i september. Den vadare som uppvisar den tydligaste minskningen är tofsvipa. Helt klart speglar detta den kraftiga beståndsnedgången som även kan iakttas i häckfågeltaxeringen (Lindström & Svensson 2002). Årets mediandatum den 2 november

kan jämföras med en normal sträcktopp en halv månad tidigare.

De nordliga *Calidris*-arterna kusträppa, sandlöpare, småsnäppa, spovsnäppa och kärrsnäppa räknades i förhållandevis låga antal i början av augusti medan bristen på ungfåglar i september var slående (Tab. 3). Detta antyder att häckningen generellt misslyckats uppe på tundran. Också på Värmlandsnäs var antalen låga i augusti-september. Endast en myrsnäppa är normalt i ett längre perspektiv, men betydligt lägre än fjolårets nio sträckare. Antalet brushanar har varit förhållandevis stabilt sedan 1973, men årets 13 ex. utgör en bottennotering. Rimligen är det främst ryska fåglar som sträcker, varför siffrorna förmodligen inte speglar den svenska populationen. Enkelbeckasinen är ytterligare en vadare som minskat kraftigt enligt häckfågeltaxeringen (Lindström & Svensson 2002). I Falsterbo har antalen minskat successivt sedan

Större strandpipare (Foto: P-G Bentz). Arten kom inte ens upp i hälften av det genomsnittliga antalet sträckare. Många vadare var fåtaliga under de adulta fåglarnas topperiod i augusti, då vädret framför allt var högttrycksbetonat.

1970-talet, utan någon riktig återhämtning de senaste åren.

Sju sträckande rödspovar utgör en hög siffra. De svenska häckfågeln drar normalt söderut redan före augusti varför det är möjligt att sträckarna utgörs av *islandica* västerifrån. Detta stöds av observationer av upp till 13 *islandica* på Skanörs revlar under hösten. Liksom för kustpiparen var antalet myrspovar i augusti förhållandevis högt. Även småspov låg nära medel medan storspoven räknades i lågt antal. Årssiffrorna fluktuerar stort och liksom i häckfågeltaxeringen syns ingen tydlig trend sedan 1970-talet. Bortsett från 2001 har dock flertalet senare år gett låga antal. Samtliga *Tringa*-vadare utom grönbena var ovanligt fåtaliga och även drillsnäppan räknades i lågt antal. De roskarlar som sträcker i Falsterbo kan förmodas främst utgöras av tundrahäckare från Ryssland och inte i första hand svenska häckfåglar. Förutom den sträckande smalnäbbade simsnaппan rastade endast två ungfåglar på Måkläppen i augusti-början av september.

MÅSFÅGLAR - ALKOR Endast en ung bredstjärtad labb under senhösten tyder på att häckningen på tundran misslyckats. Sammanlagt 17 labbar utgör även det en låg siffra. Långsiktigt iakttas en svag uppgång till början av 1990-talet och sedan en klar minskning. Det är osäkert hur många som utgörs av svenska häckare, men en gissning är att majoriteten kommer från den ryska tundran. Den ljusa fasen dominerar stort på tundran medan mörk fas är vanligare i Östersjön (Kjellén 1997B). Då en hel del mörka fåglar noteras i Falsterbo ingår säkert en del häckfåglar från Östersjön. I medeltal har 59 % av sträckarna sedan 1986 utgjorts av ungfåglar. I år var däremot enbart 18 % ungfåglar, vilket antyder en dålig ungtproduktion. Däremot bokfördes 10 unga fjällabbar i början av september. Mediandatum den 6 september ligger 11 dagar senare än fjolårets något större passage. Detta skulle kunna tolkas som att flertalet var skandinaviska häckare lämmelåret 2001, medan årets fjällabbar främst kom från den ryska tundran. Allmänt infaller mediandatum i Falsterbo i ordningen fjällabb (2 september), labb (10 september) och bredstjärtad labb (20 oktober). Även om förhållandevis färre äldre

fåglar noteras hos de båda sällsyntare arterna, sträcker dessa generellt före ungfågeln hos alla tre labbarterna. Från Värmlandsnäs räknades en bredstjärtad och 33 vanliga labbar men ingen fjällabb under hösten. Detta är ett klart sämre resultat än 2001 då 2, 53 respektive 12 exemplar bokfördes.

Under de senaste tjugo åren har dvärgmåsen ökat kraftigt som häckfågel i såväl Norrland som i Finland (Olsson 2002). Detta har slagit igenom i ett ökat antal sträckare i Falsterbo. Årets siffra överträffas endast av 1413 ex. hösten 1994. Generellt passerar ungfågeln tidigare och höga antal kan noteras från september och framåt. Högst dagssiffror uppnås dock normalt i samband med att de adulta dvärgmåsen kulminerar på senhösten. Årets bästa sträckdag var 458 ex. i frisk sydstvind den 23 oktober. På grund av den sena sträcktoppen blev ungfågelsandelen (17 %) betydligt lägre än normalt. Medan antalet sträckande skrattnåsar minskat kraftigt sedan 1980-talet har fiskmåsen ökat klart ända sedan 1970-talet. Då jag inte räknat upp de tidigare årssiffrorna som kompensation för den tidigare starten bör antalet i första augustidekaden dras från årets summa för att bli jämförbart med medeltalet från 1973-2001. I så fall kan sträcket av skrattnås (3116 ex.) anses vara förhållandevis bättre än flertalet senare år medan fiskmåssumman (3580 ex.) endast överträffas av fjolårets rekordantal. Man bör dock ta hänsyn till att täckningen sannolikt var något bättre med två observatörer de senaste två åren. Silltruten, en art som anses ha minskat kraftigt i sen tid (SOF 2002), har inte räknats före 2001. I år sträckte 20 silltrutar jämfört med 54 ex. året innan. Ungfågelsandelen var så hög som 60 %. I alla fall de adulta fåglarna utgjordes främst av den på Västkusten häckande rasen *intermedius*. De i Östersjön häckande fåglarna av nominatrasen sträcker sannolikt främst rakt söderut till övervintringsområdet i Östafrika. Samtliga tretåiga måsar var juvenila fåglar som kom sträckande från Östersjön. Höstar med mer väststormar ses även varierande antal på Öresundssidan.

Falsterbosiffrorna speglar skräntärnans sentida minskning i Östersjön, även om årets 11 fåglar ligger något över genomsnittet. Att ungtproduktionen är förhållandevis låg framgår

av en genomsnittlig ungfågelsandel på endast 15 % sedan 1986. Trots högräcksvädet i augusti räknades fler fisktärnor än normalt, med en topp i mitten av månaden. Medianen 14 augusti är nio dagar tidigare än genomsnittet. Trots detta var ungfågelsandelen på 37 % normal. Till skillnad mot fjolårets rekorduppträdande var antalet silvertärnor mycket lågt. Däremot ligger ungfågelsandelen på 48 % klart över medelvärdet på 35 %. Medan fisktärnan minskat i Falsterbo under 30-årsperioden är nedgången inte lika tydlig för silvertärnan. Även antalet sträckande småtärnor har minskat klart sedan 1970-talet. Av 123 svarttärnor passerade hela 103 ex. i samband med en lågtryckspassage den 3 augusti. Detta utgör den högsta dagssiffran hittills och remarkabelt var även att en klar majoritet utgjordes av adulta fåglar. Årets ungfågelsandel blev därför endast 34 % jämfört med i genomsnitt 90 % för tidigare år. En ung vitvingad tärna sträckte med svarttärnor den 3 augusti.

Obestämda sillmular har räknats om efter bestämd procent i varje dekad i totalsumman. Flertalet år är sillgrisslan den klart dominerande arten i Falsterbo med i genomsnitt 87 % av sillmularna jämfört med årets 81 %. Fram till 1982 räknades i princip inga sträckare alls. Sedan dess har varierande antal sträckt söderut genom sundet på senhösten, med som mest knappt 2000 ex. hösten 1995. Detta torde spegla ett ökat användande av Öresund och södra Östersjön vintertid av fåglar med västligt ursprung.

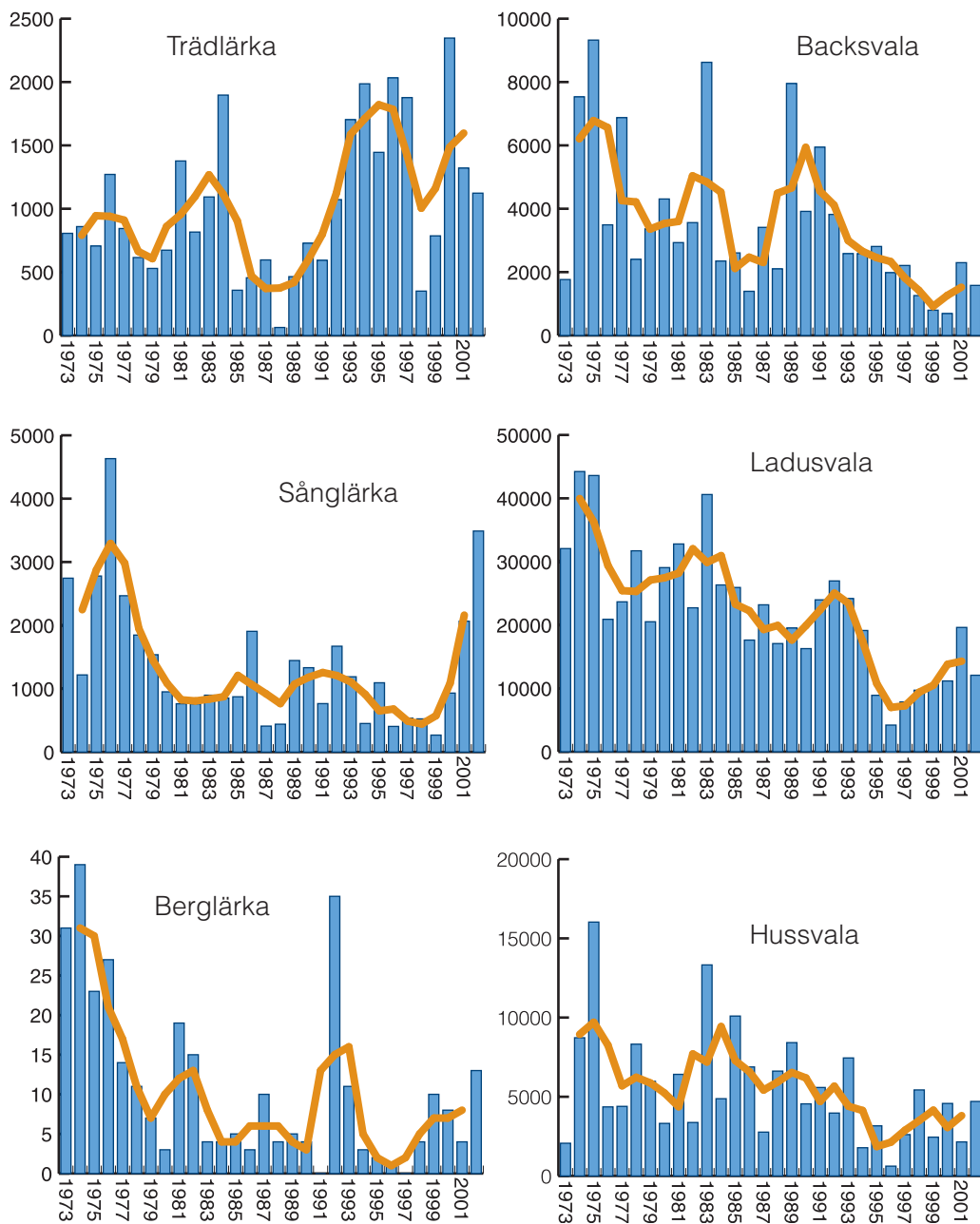
DUVOR - HACKSPETTAR Efter en kraftig nedgång i antalet sträckande skogsduvor sedan början av 1980-talet verkar utvecklingen ha vänt de senaste tre höstarna och årets siffra är den högsta sedan 1989. Däremot syns ingen motsvarande ökning i häckfågelinventeringen till och med 2001 (Lindström & Svensson 2002). En trolig regleringsfaktor är mårdstammens storlek, då arten är en viktig predator på skogsduva och andra hålhäckare (Nielsen & Sondell 2002). Årets sträcktopp var förhållandevis sen, då mediandatum 20 oktober ligger två veckor senare än genomsnittet. Ringduvan ökade fram till början av 1990-talet då ett par årssummor översteg 300 000.

Årets siffra är dock den högsta på flera år. Även ringduvesträcket kulminerade den 20 oktober, med 39 800 sträckare, vilket innebär sex dagar senare än medel. På Värmlandsnäs räknades 156 skogsduvor och 47 600 ringduvor under hösten, vilket utgör förhållandevis höga siffror för lokalen. Endast sex turkduvor i Falsterbo innebär en ny låg siffra för en art som minskat kraftigt under perioden.

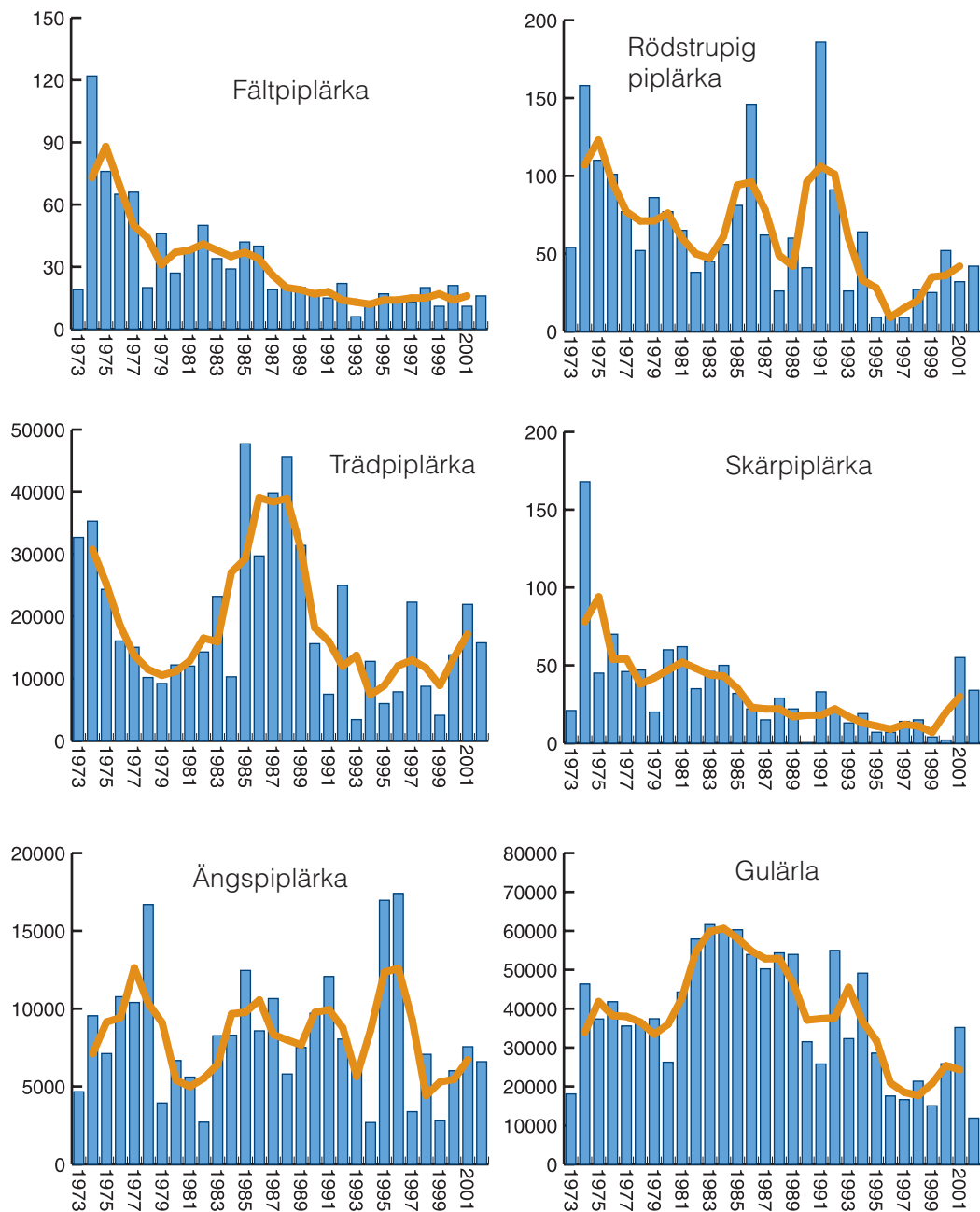
Sträcket av tornseglare är oftast knutet till lågtryckspassager och det är tveksamt om de inräknade siffrorna speglar populationsutvecklingen. Även om enstaka spillkråkor och mindre hackspettar sågs i Falsterbo under hösten sträckte inte en enda hackspett ut vid Nabben. På Värmlandsnäs räknades 29 spillkråkor samt 6 större och 18 mindre hackspettar, jämfört med 87, 588 respektive 34 ex. föregående år. På denna lokal registreras hackspettsrörelser av större eller mindre magnitud varje höst.

LÄRKOR - ÄRLOR I figur 1 visas årssiffror och rullande treårsmedelvärden i Falsterbo för de sexton "första" tättingarna. Trädlärkan är en så pass sällsynt häckfågel att den inte kan följas bra genom häckfågelinventeringen. Sträckssiffrorna i Falsterbo är något väderberoende och en stor del av årssumman passerar ofta under ett fåtal toppdagar. Mest extrem var situationen 1997 då den hittills högsta dagssiffran, 1255 ex. den 12 oktober, utgjorde 67 % av årssumman. Exempelvis flyger fåglarna i lugnt och klart väder ofta så högt att de inte hörs från Nabben. Efter en svag uppgång fram till 1984 var sträckssiffrorna låga under slutet av 1980-talet. Därefter ses en kraftig ökning, men stora variationer i antal de senare åren. Årets förhållandevis låga siffra är förmodligen främst en effekt av dåligt sträckväder. Flertalet övervintrar på den europeiska halvön och påverkas sannolikt negativt av stränga vintrar. I Storbritannien finns i storleksordningen 15 000 par och beståndet har gått ner i sen tid (Gregory m. fl. 2002, Ogilvie 2002).

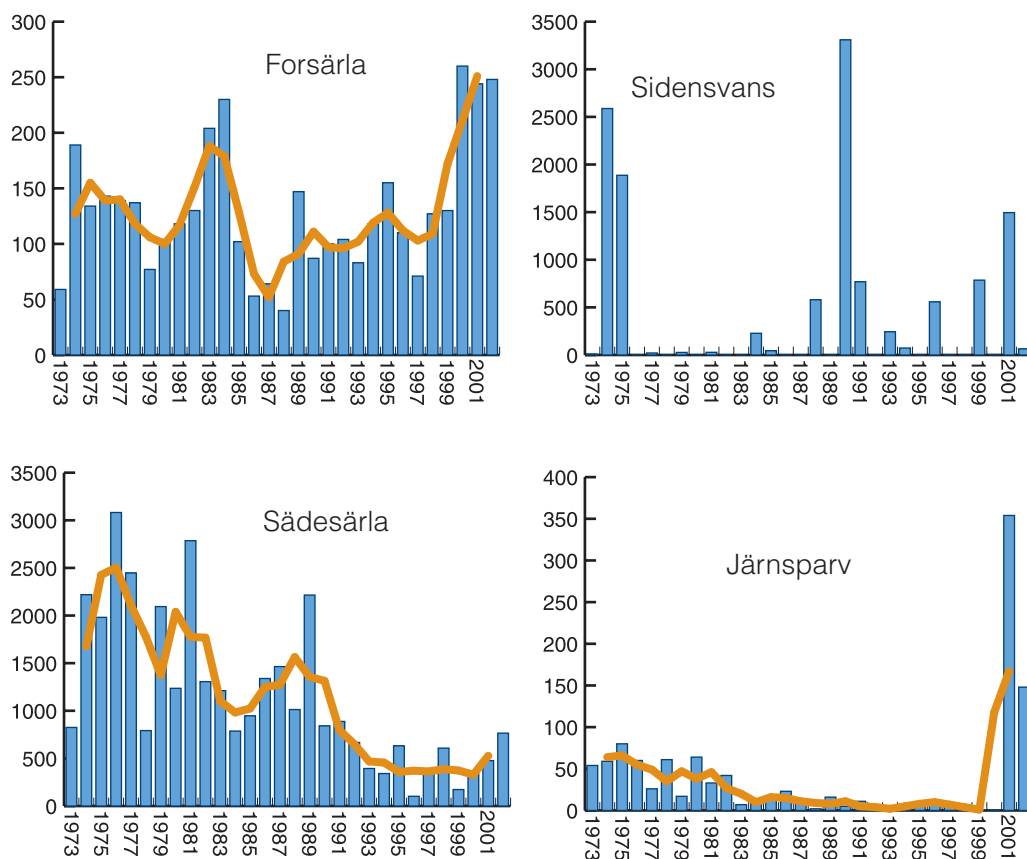
Allmänt har sånglärkan minskat kraftigt sedan 1970-talet. Den kraftiga ökningen de senaste två åren beror sannolikt främst på byte av räknare. Arten sträcker på bred front, varför antalet inräknade fåglar beror mycket på hur mycket man spanar med kikare

Figur 1. Sträcket av de 16 "första" tättingarna, systematiskt sett, i Falsterbo 1973-2002 (blå staplar) med rullande treårs-medelvärden (orange linje).
The migration of the 16 "first" passerines at Falsterbo 1973-2002 (blue columns) with rolling tree-year averages (orange line).

Figur 1. (forts.) Sträcket av de 16 "första" tättingarna, systematiskt sett, i Falsterbo 1973-2002 (blå staplar) med rullande treårs-medelvärden (orange linje).
The migration of the 16 "first" passerines at Falsterbo 1973-2002 (blue columns) with rolling tree-year averages (orange line).

Figur 1. (forts.) Sträcket av de 16 "första" tättingarna, systematiskt sett, i Falsterbo 1973-2002 (blå staplar) med rullande treårs-medelvärden (orange linje).
The migration of the 16 "first" passerines at Falsterbo 1973-2002 (blue columns) with rolling tree-year averages (orange line).

över havet på flankerna. En jämförelse med utvecklingen i häckfågeltaxeringen visar således på en mycket god överensstämmelse fram till 1999, men ingen ökning har där registrerats 2000-2001 (Svensson & Lindström 2002). På Värmlandsnäs räknades i genomsnitt 612 sånglärkor tre höstar på 1970-talet, mot i medeltal 134 ex. 1993-2002. Den troligaste förklaringen till den allmänna minskningen, som registrerats i hela Nordvästeuropa, är övergången från vårsäd till höstsäd. Sånglärkan häckar förhållandevis sent och den högre säden försvårar näringssöket, framförallt

för ungfågeln. I Storbritannien minskade beståndet med 55 % mellan 1974 och 1999 (Gregory m. fl. 2002). Berglärkan är så sällsynt att den inte alls täcks av häckfågelinventeringen. Bortsett från 35 ex. 1992 har antalet sträckare minskat klart sedan 1970-talet. Årets 13 ex. utgör i det sammanhanget en förhållandevis hög siffra. Sträcktoppen är sen med genomsnittligt mediandatum den 30 oktober. Någon övertygande förklaring till nedgången har inte presenterats.

Samtliga tre svalor uppvisar en klart fallande trend under perioden (Fig. 1). Alla har dock ökat

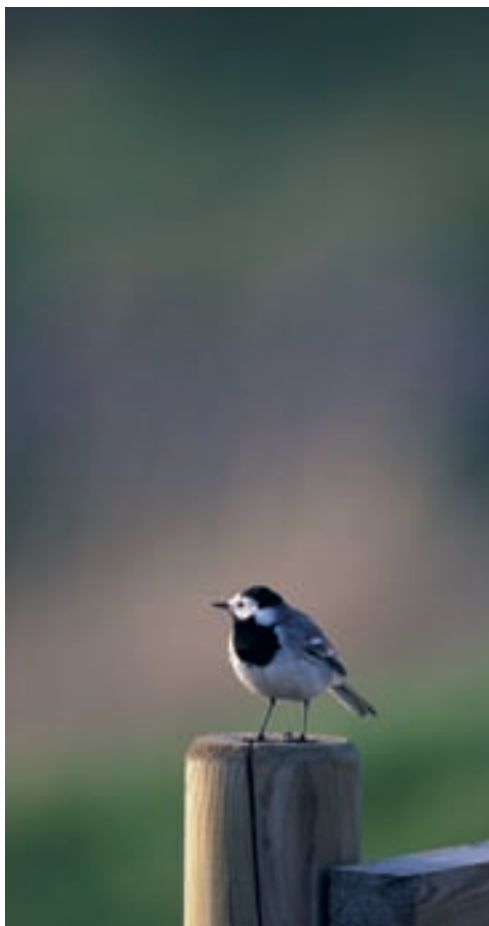
något de allra senaste åren. Ofta sträcker arterna mer eller mindre tillsammans i glesa flockar, men tågordningen är genomgående hussvala (median 24 augusti), backsvala (29 augusti) och ladusvala (14 september). För ladusvala och hussvala finns bra jämförelsematerial från häckfågelinventeringen (Svensson & Lindström 2002). Utvecklingen för ladusvalan är där mycket likartad, inklusive ökningen sedan början av 1990-talet. Hussvalan låg på en högre nivå 1975-1987 men har sedan dess varit relativt stabil, medan antalen i Falsterbo fortsatte nedåt till 1996. Det är osäkert om orsakerna till svalornas nedgång främst ligger i häckningsområdet eller i övervintringsområdet söder om Sahara. Allmänt verkar de kortflyttande tättingarna ha klarat sig bättre än tropikflyttarna de senaste tjugo åren (Karlsson m. fl. 2002), vilket skulle kunna hänga samman med generellt sämre näringsförhållanden i Afrika.

Fältpiplärkan är för sällsynt för att täckas av häckfågelinventeringen. På Nabben har antalet minskat från i medeltal 55 sträckare under 1970-talet, via 30 under 1980-talet till 15 ex följande decennium. Inventeringar av det svenska beståndet visar på en motsvarande nedgång (SOF 2002). Den senaste inventeringen i Skåne 2001 resulterade dock i 76 revir vilket innebär att arten hållit sig konstant sedan föregående inventering 1992 (Bergendahl 2002). På samma sätt har antalet i Falsterbo legat på ungefär samma nivå sedan början av 1990-talet (Fig. 1). Trädiplärkan uppvisar stora årliga svängningar med en kraftig minskning efter en topp i slutet av 1980-talet (Fig. 1). Även om antalet inräknade på Nabben är mycket väderberoende ses en likartad, om ej inte lika kraftig, svängning i siffrorna från häckfågelinventeringen (Svensson & Lindström 2002). Antalet ängspiplärkor har också fluktuerat kraftigt, mellan 3 000 och 17 000 ex. (Fig. 1), utan någon tydlig trend. Arten är sämre representerad i häckfågelinventeringen och data saknas i de senaste årsredovisningarna. Den rödstrupiga pipplärkan är en sällsynt häckare i fjällen. Sträckriktningen är sannolikt något sydostlig med fler fåglar på Öland än i Skåne höstetid. Jag har fortfarande aldrig sett en adult fågel, med bibehållen sommardräkt, i Falsterbo, varför ungfågeln

Sånglärka (Foto: P-G Bentz). Artens nedgång tros bero på att bönderna i Nordvästeuropa i stor grad gått över från vår- till höstsäd.

Sädesärla (Foto: Tomas Hansen). Falsterbos siffror ger ett dystrare intryck än de från häckfågeltaxeringen.

synes dominera klart. Inget tydligt samband med vindriktning kan ses och möjligen speglar de relativt stora årliga variationerna i första hand häckningsutfallet. En generell nedgång under perioden (Fig. 1) antyder att det fennoskandiska beståndet minskar, men mycket lite data finns från häckningsområdet. På Värmlandsnäs har mellan 1 och 19 rödstrupiga piplärkor räknats utan någon tydlig trend. Däremot är nedgången i det svenska beståndet av skärpiplärka välkänd (t. ex. Johansson & Larsson 2001). Även om det ofta är svårt att skilja sträckare från rastande fåglar torde Falsterbomaterialet alltså spegla en reell nedgång. Däremot är de högre siffrorna de två senaste höstarna sannolikt främst en effekt av observatörsbytet.

Gulärlan har minskat parallellt med trädpiplärkan sedan slutet av 1980-talet (Fig. 1). Årets rekordlåga siffra är dock sannolikt främst väderberoende. Data från häckfågelinventeringen är begränsade men enligt SOF 2002 är det främst den sydliga nominatrasen som minskar. Detta är sannolikt främst en effekt av en minskad areal ängsmark. Forsärlans fluktuationer styrs sannolikt främst av vinterns hårdhet (Fig. 1). Även om sträcket är utdraget i tiden infaller normalt en kraftig topp i mitten-slutet av september. Efter några milda vintrar har de senaste tre höstarna mellan 244 och 260 sträckare räknats från Nabben. På Värmlandsnäs observerades endast två försärlor under tre höstar på 1970-talet. Därefter ökade antalet från i medeltal 10 ex. under 1990-talet till 41 respektive 13 ex. de två senaste höstarna. Falsterbosiffrorna antyder en dyster utveckling för sädesärlan den senaste trettioårsperioden (Fig. 1). Bilden är inte fullt lika negativ i häckfågeltaxeringen, med en svagare minskning från början av 1980-talet och en viss återhämtning sedan 1998 (Svensson & Lindström 2002).

SIDENSVANS - VARFÅGEL Sidensvansen är en utpräglad invasionsfågel som når Falsterbo i högst varierande antal (Fig. 1). Under 1990-talet registrerades mindre toppar med två-tre års mellanrum. En ovanligt rik tillgång på bär räckte för att livnära fåglarna längre norrut och huvuddelen av årets låga antal sträckte den sista dagen. Liksom flertalet år kan en del ha passerat efter räkningarnas slut. På Värmlandsnäs är

bilden något annorlunda. Inga räkningar bedrevs hösten 1990 då över 3000 räknades i Falsterbo. Den hittills högsta siffran (8810 ex.) registrerades i stället 1995 då arten saknades i Falsterbo. De tre senaste åren har antalet på Värmlandsnäs legat förhållandevis konstant mellan 1200 och 1900 sidensvansar. En av årets mer remarkabla iakttagelser var den strömstare som passerade Nabben den 1 november och drog målmedvetet mot sydväst. Normalt flyttar arten nattetid och den enda tidigare sträckaren sågs i slutet av oktober 1984.

Även järnsparven sträcker huvudsakligen nattetid och noteras på Nabben huvudsakligen under morgontimmarna. Ofta är det svårt att avgöra om fåglarna verkligen sträcker ut eller vänder tillbaka inåt halvön varför det känns föga meningsfullt att räkna dem. Den tidigare räknaren bokförde låga, men minskande, antal sedan 1970-talet (Fig. 1). Den kraftiga ökningen de senaste två åren beror sannolikt enbart på byte av observatör.

Björktrasten äter sig söderut genom landet och det är bland annat produktionen av bär och frukter som reglerar utsträcket via Falsterbo. En mindre topp registrerades i slutet av oktober, men flertalet nådde inte Skåne förrän vid årsskiftet. Uppe på Värmlandsnäs registrerades däremot den hittills kraftigaste passagen, 118 500 ex., med toppar 17-19 oktober samt 4 november. Det verkar alltså som om majoriteten av dessa fortfarande uppehöll sig norr om Falsterbo fram till slutet av november. Övriga trastar sträcker främst nattetid och årets låga siffror visar att sträcket i Falsterbo under hösten inte fortsatte in på de ljusa timmarna. På Värmlandsnäs räknades endast två taltrastar men 35 600 rödvingetrastar i samband med björktrasttoppen i oktober. Detta överträffas endast av 96 500 ex. hösten 2001. Antalet dubbeltrastar på Värmlandsnäs uppvisar en tydlig ökning de senaste fyra åren då i genomsnitt 1828 bokfördes. Generellt ökar antalet sträckare även i Falsterbo, även om årets antal ligger klart under medel (Tab. 3).

Totalt 16 skäggmesar kan jämföras med i genomsnitt 0 under 1970-talet, 2 under 1980-talet och 14 på 1990-talet. På Värmlandsnäs saknades arten tre höstar under 1970-talet, medan i medeltal 160 räknats sedan 1993. Såväl i Falsterbo som på Värmlandsnäs uppträdde

Starar (Foto: Tomas Hansen). Läget ser mörkt ut för arten. Arten minskar såväl i sträckräkningarna i Falsterbo som i häckfågelundersökningar.

samtliga mesar ovanligt fåtaligt under hösten. Generellt registreras samtliga arter utom blåmes i något högre antal på Värmlandsnäs. I medeltal sträckte där även 70 nötväckor jämfört med endast en i Falsterbo.

Varfågeln lever främst av smågnagare och har en utbredning som till stor del överlappar med de nordliga gnagarspecialisterna bland rovfågeln. Liksom för blå kärrhök och fjällvråk har strücksiffrorna, som en följd av låga bytestätheter, gått ner kraftigt sedan början av 1980-talet. I medeltal räknades 31 på 1970-talet, 14 på 1980-talet och 11 under 1990-talet. Fjölårets 32 sträckare speglar rimligen det bästa häckningsresultatet på många år, medan årets 15 ex. är en, i alla fall för senare år, relativt bra siffra. Förhållandet var likartat på Värmlandsnäs med 16 sträckare 2001 mot 8 i år.

KRÅKFÅGLAR - PILFINK Större rörelser av nötskrika registreras endast med många års mellanrum och i år sågs inte en enda. Uppe på Värmlandsnäs bokförs emellertid sträck varje höst, med i genomsnitt 1076 ex. sedan 1993.

Dessutom sågs i genomsnitt 88 nötkråkor jämfört med 165 i Falsterbo. Det högre medelvärde beror främst på att större antal noteras i Falsterbo under invasionsår. Större rörelser av nötkråkor (> 100 ex) har bokförts under sammanlagt sju höstar sedan 1973.

Generellt har kajen ökat något sedan 1970-talet varför drygt 26 000 utgör en förhållandevis låg siffra. Passagen var senare än normalt med mediandatum 26 oktober en vecka senare än medel. Råkan har ökat klart som skånsk häckfågel i sen tid. I Falsterbo har siffrorna snarast minskat de senare åren vilket bör innebära att en högre andel numera övervintrar i landskapet. Det samma skulle kunna gälla kråkan som uppvisar en kraftig, fortlöpande minskning i Falsterbo men inte minskar enligt häckfågeltaxeringen (Svensson & Lindström 2002). Dock visar vinterfågelräkningen på en nedgång under 1990-talet.

Överensstämmelsen är god för staren som minskar kraftigt enligt såväl strücksiffrorna som räkningarna under häckningstid (Svensson & Lindström 2002). I Storbritannien har arten nu

satts upp på den nationella ”rödlistan” (Gregory m. fl. 2002). Förutom den adulta rosenstare som sträckte ut sågs en rastande ungfågel vid Nabben i början av augusti.

FINKAR - SPARVAR Kategorin bo/bergfink uppvisar stora årliga fluktuationer. Allmänt har antalen gått ner något under perioden, men svängningarna speglar sannolikt främst frekvensen västvindar under sträcktoppen i slutet av september-början av oktober. Sålunda räknades 1,7 miljoner hösten 2001 som dominerades av västvindar, jämfört med knappt 300 000 i höst med vindar främst från ostsektorn. Detta är huvudorsaken till årets förhållandevis låga totalsiffra (Tab. 3). Högsta dagssumma inskränkte sig till drygt 75 000 den 30 september. Detta mediandatum ligger fyra dagar tidigare än normalt. Generellt upplevdes bergfinksandelen som låg, vilket kan bero på att fler sådana övervintrade då bokollontillgången var god. Gulhämplingen var något vanligare under 1990-talet jämfört med de två föregående decennierna, vilket speglar en ökning i Skåne (Olofsson 2001) såväl som strax norr därom (Tyrberg 2002). Höstens 14 sträckare innebär nytt årsbästa och 5 ex. den 26 oktober den högsta dagssumman hittills. Grönfinken är en annan art som ökar långsiktigt även om årets antal var klart lägre än fjolårets. Efter en

svacka under 1980-talet har antalet sträckande steglitser ökat stadigt. Årets siffra slås endast av 5999 ex. föregående höst. Steglitsen är betydligt fåtaligare på Värmlandsnäs men antalet har ökat kraftigt de tre senaste höstarna. Trots detta torde steglitsen, åtminstone i Skåne, snarast öka som övervintrare.

Även om antalet grönsiskor endast utgjorde 55 % av fjolårets antal ligger summan väl över genomsnittet (Tab. 3). Frösättningen styrandelen övervintrare och de årliga fluktuationerna vid Nabben är förhållandevis stora. Det samma gäller på Värmlandsnäs där rekordantalet 125 000 år 2001 kan jämföras med årets knappt 26 000. Enstaka år noteras stora antal redan i augusti, men årets passage var ovanligt sen med mediandatum 23 oktober i Falsterbo. På Värmlandsnäs kulminerade dock sträcket redan den 28 september. Enligt häckfågelinventeringen har hämplingen minskat successivt ända sedan dessa inleddes 1975 (Svensson & Lindström 2002). I Falsterbo registrerades en kraftig nedgång i slutet av 1970-talet. Därefter gick kurvan svagt uppåt till mitten av 1990-talet för att sedan minska igen. Efter två bättre år utgör årets siffra för vinterhämpling en rejäl nedgång såväl i Falsterbo som på Värmlandsnäs. Långsiktigt har antalet på Nabben minskat från i genomsnitt 3817 på 1970-talet, till 1723 på 1980-talet och 1134 under 1990-talet.

Stenknäck (Foto: P-G Bentz). 16 fåglar kan låta lite, men det är faktiskt nytt sträckrekord för Falsterbo.

Grönfink (Foto: Omar Brännström). Artens sträcksiffror ökar på längre sikt.

Redan när räkningarna inleddes var sträcket av mindre korsnäbb i full gång. En kraftig passage registrerades sedan fram till början av september och årsumman på 20 123 ex. är den högsta som bokförts någonsin. Som mest räknades 2145 den 19:e och 1510 den 25 augusti. Flera bra sträckdagar gick flockarna så högt att många säkert missades från Nabben. Invasionen registrerades över hela Sverige med t. ex. rekordantal i södra Halland. Även på Värmlandsnäs bokfördes nytt årsbästa, med knappt 11 000 obestämda korsnäbbar. Toppen i början av augusti visar att flertalet av dessa var mindre. Bändelkorsnäbbar uppträdde i rekordantal över hela södra Sverige och på Värmlandsnäs räknades 336 utsträckande. Även om fåglarna var svåra att urskilja från Nabben bokfördes nytt årsbästa med 68 ex. Sträcktoppen den 20 augusti ligger fyra dagar tidigare än motsvarande för mindre korsnäbb. Som mest sträckte 19 ex. den 19 augusti och 22 ex. följande dag.

Under hela perioden har fluktuationerna varit kraftigare hos den mindre arten medan större korsnäbb uppvisar medelvärden i samma storleksordning för de tre första decennierna. I år räknades drygt 2000 större korsnäbbar med en ovanligt sen kulmination den 11 november.

Det fåtaliga sträcket av rosenfink har varit konstant sedan mitten av 1980-talet. På Värmlandsnäs har siffrorna däremot minskat klart sedan 1993 i linje med en allmän nedgång av det svenska beståndet (SOF 2002).

Bortsett från 9600 ex. hösten 1975 har antalet utsträckande domherrar oftast legat under tusen. Den kan i Falsterbo närmast betraktas som en invasionsart med en genomsnittlig sträcktopp i början av november. Stenknäcken är huvudsakligen stannfågel och årets 16 sträckare utgör faktiskt nytt årsbästa. Efter en topp kring 1990 har antalet lappsparvar generellt minskat. Årets 15 ex. utgör därför en förhållandevis hög siffra. Antalet snösparvar har fluktuerat en hel del, men allmänt har en nedgång ägt rum under perioden. Den sena sträcktoppen, med mediandatum 8 november, gör att en förhållandevis hög andel kan passera efter det att räkningarna avslutats.

Gulsparven uppvisar en klart negativ trend under hela perioden. I häckfågeltaxeringen bör-

jar arten däremot inte minska förrän i början av 1990-talet (Svensson & Lindström 2002). En del av nedgången i Falsterbo torde kunna förklaras av att en större andel övervintrar, då index från vinterräkningarna snarast stigit. För ortolansparven gäller en uppgång till 1980-talet och en kraftigare minskning sedan dess. Sträcket äger till stor del rum nattetid och uppträdandet vid Nabben gynnas av lugnt och disigt väder. Sävsparven har minskat klart sedan 1970-talet och de två senaste årens högre antal kan delvis bero på bytet av räknare. En allmän nedgång kan ses såväl i häckfågeltaxeringen (Svensson & Lindström 2002) som i antalet ringmärkta i Falsterbo (Karlsson m. fl. 2002). För tredje året i rad bokfördes en sträckande dvärgsparv.

Denna artikel utgör:

Meddelande nr 217 från Falsterbo Fågelstation

REFERENSER

- Bergendahl, R. 2002. Fältpiplärkan i Skåne 2001. - *Anser* 41:223-226.
- Cederroth, C. 2001. Sällsynta fåglar i Sverige 2000. - *Vår Fågelvärld*, Suppl. 35:121-147.
- Clements, R. 2002. The Common Buzzard in Britain: a new population estimate. - *British Birds* 95:377-383.
- Delany, S., Reyes, C., Hubert, E., Phil, S., Rees, E., Haanstra, L. & van Strien, A. 1999. Results from the International Waterbird Census in the Western Palearctic and Southwest Asia 1995 and 1996. - Wetlands International Publication No. 54.
- Fransson, T. & Pettersson, J. 2001. *Svensk ringmärkningsatlas*. Vol. 1. Naturhistoriska riksmuseet & Sveriges Ornitologiska Förening, Stockholm.
- Gregory, R. D., Wilkinson, N. I., Noble, D. G., Robinson, J. A., Brown, A. F., Hughes, J., Procter, D., Gibbons, D. W. & Galbraith, C. A. 2002. The population status of birds in the United Kingdom, Channel Islands and Isle of Man: an analysis of conservation concern 2002-2007. - *British Birds* 95:410-448.
- Grell, M. B. 2002. Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2001. - *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 96:43-66.
- Johansson, T. & Larsson, T. 2001. Häckfågelfaunan

Ladusvalor (Foto: Omar Brännström). Ladusvalan har ökat de senaste åren, vilket bryter den nedgång man tidigare har kunnat märka i artens numerär.

- i östra Smålands ytterskärgård 1990-2000. - *Ornis Svecica* 11:211-222.
- Karlsson, L., Ehnbohm, S., Persson, K. & Walinder, G. 2002. Changes in numbers of migrating birds at Falsterbo, South Sweden, during 1980-1999, as reflected by ringing totals. - *Ornis Svecica* 12:113-137.
- Kjellén, N. 1997A. Importance of a bird migration hot spot: proportion of the Swedish population of various raptors seen on autumn migration at Falsterbo 1986-1995 and population changes reflected by the migration counts. - *Ornis Svecica* 7:21-34.
- Kjellén, N. 1997B. Skuas on the Eurasian tundra; relative occurrence of species, ages and colour phases. - *Ibis* 139:282-288.
- Kjellén, N. 1998. Den svarta storken *Ciconia nigra* ökar i Falsterbo. - *Anser* 37:116-117.
- Kjellén, N. 1999. Projekt Glada - Årsrapport 1998. - *Anser* 38:85-89.
- Kjellén, N. 2001. Rovfågelsträcket över Falsterbohalvön hösten 2000. - *Fåglar i Skåne* 2000:51-69.
- Kjellén, N. 2002. Sträckfågelräkningar i Falsterbo förr och nu. - *Anser* 41:114-123.
- Kjellén, N. & Roos, G. 2000. Population trends in Swedish raptors demonstrated by migration counts at Falsterbo 1942-97. - *Bird Study* 47: 195-211.
- Lindström, Å. & Svensson, S. 2002. Häckfågeltaxeringen och Vinterfågelräkningen 2001. - *Vår Fågelvärld*, Suppl. 37:9-21.
- Nielsen, B. & Sondell, J. 2002. Kvismare Fågelstation 2001. - *Vår Fågelvärld*, Suppl. 37:198-199.
- Nilsson, L. 2002. Årets rara häckare. - *Anser* 41: 227-234.
- Nygård, T., Halley, D. J., Wiseth, B., Grønnesby, S. & Grønlien, P. M. 1998. Hva skjer med hønehauken? - *Vår Fuglefauna* 21:5-18.
- Ogilvie, M. 2002. Rare breeding birds in the United Kingdom in 2000. - *British Birds* 95: 542-582.
- Olofsson, P. 2001. Gulhämplingen i Skåne. - *Anser* 40:7-14.
- Olofsson, P. & Carlsson, P. 2002. Fiskgjusen i Skåne 2001. - *Anser* 41:217-222.
- Olsson, C. 2002. Dvärgmåsen i Sverige - Resultat av riksinventeringen 2000. - *Vår Fågelvärld* 61, häfte 8:6-17.

- SOE. 2002. - *Sveriges fåglar* 3:e uppl. Stockholm.
- Svensson, S. 2002. Duvhökens *Accipiter gentilis* beståndsutveckling i Sverige sedan 1975. - *Ornis Svecica* 12:147-156.
- Svensson, S. & Lindström, Å. 2002. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2001. Ekologiska institutionen, Lunds universitet.
- Taivalmäki, J.-P., Haapala, J. & Saurola, P. 2001. Breeding and population trends of common raptors and owls in Finland in 2000. - *Linnut-uuosikirja* 1998:44-54.
- Tyrberg, T. 2002. Fågelrapport för 2001. - *Vår Fågelvärld*, Suppl. 37:59-121.

SUMMARY Since 1973 the migration passing the southwesternmost point (Nabben) of the Falsterbo peninsula has been counted from dawn until 14.00 between August 11 and November 20. During 1986-2000 a special study of the raptor migration was conducted (Kjellén 2001 and earlier). In 2002 the counts organised by the Swedish Environmental Protection Agency were, like the year before, performed by two observers counting all species between August 1 and November 20. To make them comparable with the numbers from the raptor study, the annual raptor figures from 1973-1985 have been multiplied with the average difference from the 15 years with parallel counts. Table 1 gives number of migrating raptors and the percentage of juveniles in 2001-02 and means from earlier periods. The three highest daily totals during the autumn in the most common raptors are presented in Table 2, while Table 3 shows the migration of all other species divided in 10-day periods, together with the annual average 1973-2001. In Figure 1 annual totals in 16 different passerines are presented together with running three-year means, generally reflecting the development of the Swedish populations during the period.

Compared to 2001 rodent numbers generally were not as high, with no lemmings in the mountains. In spite of this the average proportion of juveniles among the raptors seems to have been good (Tab. 1). A stable high pressure in August and dominating easterly winds for most of the autumn created poor conditions for concentration of the migration at Falsterbo. Thus the annual total of

roughly 1 million migrants is well down from last years 2.6 million birds.

Only 3232 Honey Buzzards is a new low number and the long-term decrease continues. As in most years the proportion of juveniles was very low, reflecting a poor breeding result (Tab. 1). Although the number of Red Kites was down from last years all time high, the increase in the Swedish population continues with growing numbers north of the stronghold in Scania. Also the White-tailed Eagle is doing well, although most birds winter north of Falsterbo. Compared to later years 800 Marsh Harriers is not impressive, but most likely primarily an effect of poor weather. In great contrast to last year the number of Northern Harriers was well up, while the number of Rough-legged Buzzards was surprisingly low. A high proportion of juveniles in the former species indicate fairly high rodent numbers in the northern taigazone. On the other hand young Rough-legged Buzzards were few, probably reflecting a poorer breeding in the mountains. Due to the comparatively cold autumn median dates in most short-distance migrants were somewhat earlier than in later years. No really impressive daily counts occurred apart from a new all time high of 52 Northern Harriers on October 5 (Tab. 2).

The low number of Montagu's Harriers indicate a decrease during the last decade. As in 2001 an exceptional influx of Pallid Harriers to Fennoscandia occurred. At Falsterbo four males, two females and six juveniles is only one down from last years record number. On the other hand Red-footed Falcons were fewer with "only" three juveniles seen. After a clear drop in the number of Goshawks during the 1990:s, numbers have increased the last two autumns. Poor concentration due to unfavourable winds is most likely the reason for the significant drop in numbers in the two most common raptors, Eurasian Sparrowhawk and Common Buzzard (Tab. 1). There are indications of more Common Buzzards spending the winter in Sweden in later years as a result of milder winters. There has been an increase in the relatively small population of Ospreys in Scania during the last ten years, but further north reports of local heavy decreases come from several areas. All three common falcons occurred in considerably lower numbers than in 2001, but the proportion of juveniles was as usual

Råka (Foto: Tomas Hansen). Sjunkande sträcksiff-ror tyder på att allt fler råkor övervintrar i Sverige.

very high. Also 33 Peregrines is low compared to the general increase in numbers during later years. In Scania the population was at least three pairs in 2002.

A total of 668 Red-throated Divers (Tab. 3) is the highest figure so far. The same is true for Grey Heron, with 187 migrants, showing a steady increase during the period. Also four Black and 15 White Storks are good figures. The White Storks come from the Swedish re-introduction project. All three swan species are increasing at Falsterbo, reflecting growing numbers in Northwestern Europe. Most geese are also doing well, although numbers were generally down from last year. The breeding populations of especially Barnacle and Greylag Goose are at the moment increasing rapidly in Sweden.

Although the main passage is east of Falsterbo increasing numbers of Cranes reflect a growing Swedish population. Dominating high pressure conditions in August meant low numbers of adult arctic waders. In September few juveniles indicate a poor breeding season up on the Russian tundra. In correspondence with results from the Swedish breeding census (Lindström & Svensson 2002) waders like Oystercatcher, Lapwing and Common Snipe are on the way down at Falsterbo. Swedish Black-tailed Godwits migrate south already in July and migrants later in autumn may be islandica from the west. Apart from ten juvenile Long-tailed, skuas were few during the autumn. A fast increase in breeding numbers of Little Gulls in Northern Sweden and Finland is reflected by growing numbers at Falsterbo. This years peak was primarily due to a high number of adults in late October. Most Lesser Black-backed Gulls at Falsterbo belong to the western subspecies intermedius. The small numbers of Caspian Tern reflect an decreasing population in the Baltic. While Common Tern shows a general decrease during the period, numbers of Arctic Terns seems to be more stable.

After a long decrease the annual figures in Stock Dove have turned the last three years, while Wood Pigeon have been more stable. Both showed a comparatively late peak with median date 20 October. As in the breeding census Skylark numbers have decreased considerably since the 1970:s (Fig. 1). Woodlark was much more common in Falsterbo during the 1950:s, but after

a long decline numbers have generally increased since the early 1990:s. Shore Lark is an increasingly rare breeder in northern Scandinavia. All three swallows are on the way down, in line with data from the breeding census. Hopefully there are signs of recovery in the last few years, especially in Barn Swallow. In line with national censuses the Swedish population of Tawny Pipit fell heavily from the 1970:s but has been more stable during the last ten years (Fig. 1). The large fluctuations in the number of migrating Tree Pipits may at least partly be weatherdependent as the variation is much less pronounced in the breeding census. Also Meadow Pipit fluctuates fairly much without any clear trend. Not much is known about population numbers in the small northern population of Red-throated Pipit. On the other hand the decrease in Rock Pipit is well documented from the Swedish breeding grounds (Fig. 1). The decline in Yellow Wagtail is mainly attributed to the southern subspecies flava. Numbers of Grey Wagtail is primarily regulated by winter temperatures. After a spell of relatively mild winters numbers at Falsterbo have been high with 244-260 migrants the last three autumns. A general decline in White Wagtail can be found also in the breeding census, although this is not as pronounced as in Falsterbo.

Waxwing is a typical invasion species with irregular numbers at Falsterbo (Fig. 1). In many years, when berries are plentiful further north, the birds don't reach Southern Sweden until after the counts are finished. Most Hedge Accentors migrate at night and the population trend is not really mirrored by the small numbers at Nabben. All thrushes occurred in fairly low numbers. Large numbers of Fieldfares at Värmlandsnäs, Vänern possibly did not reach Falsterbo due to plenty of food further north. The small numbers of Bearded Tit have increased during later years, while all real tits were scarce this year. Parallel to the two northern rodent-specialists among the raptors the Great Grey Shrike made a comparatively good showing the last two autumns.

Jackdaw is generally increasing at Falsterbo, while stable numbers of Rook and decreasing numbers of Hooded Crows may at least partly be due to more birds wintering in Sweden in later years. Breeding census data as well as the migration figures demonstrate a steady decrease in the Starling. Only 300 000 Chaffinch/Brambling

Skärfläcka (Foto: Omar Brännström). Förhållande få skärfläckor passerar Nabben under de standardiserade räkningarna. 2002 sträckte endast 15 fåglar.

in an autumn dominated by easterly winds may be compared with 1.7 million in primarily western winds 2001. A total of 14 Serins is the highest figure so far. Greenfinch as well as Goldfinch are generally increasing, while Linnet and Twite are decreasing at the moment. Both Siskin and Redpoll are more or less irruptive. While above normal numbers of Siskins were counted with a late peak 23 October, most Redpolls stayed further north due to the good seed production. Like over most of Sweden exceptional numbers of Common and Two-barred Crossbills occurred during the autumn. The peak at Falsterbo came in middle-late August. The totals of 20 123 Common and 68 Two-barred as well as peak daily figures of 2145 on 19th and 22 on 20 August respectively

are the highest ever. The annual numbers of Parrot Crossbills at Falsterbo on the other hand are surprisingly more stable, with a much later peak generally in late October. Also Bullfinch is somewhat irruptive at Nabben with low numbers in most years. Most buntings seem to be on the decrease with a negative trend in Yellowhammer, Ortolan Bunting, Reed Bunting, Lapland Bunting and Snow Bunting. For the third year in a row a Little Bunting migrated at Nabben.

NILS KJELLÉN
Ekologihuset,
S-223 62 Lund, Sweden
e-post: Nils.Kjellen@zoekol.lu.se

TABELL 3

STRÄCKET av övriga arter (icke rovfåglar) i Falsterbo hösten 2002 uppdelat på dekader, samt medel för perioden 1973-2001.
Migration of non-raptors at Falsterbo in the autumn 2002 and mean 1973-2001.

Art	Totalt												Medel
Species	Aug I	Aug II	Aug III	Sep I	Sep II	Sep III	Okt I	Okt II	Okt III	Nov I	Nov II	Total	Mean
Smålom	0	0	0	1	60	130	16	51	161	122	127	668	211
Storlom	0	0	2	9	7	25	11	10	21	12	4	101	91
Vitnåbbad islom	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	1
G. adamsii	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2	1
G. adamsii/immer	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	1
Podiceps cristatus	0	2	0	0	0	4	0	1	7	7	1	22	3
P. grisegena	0	2	0	1	2	0	1	1	25	13	6	51	4
Ardea cinerea	29	19	5	6	37	31	26	4	20	6	4	187	84
Ciconia nigra	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	4	1
C. alba	0	0	0	0	15	0	0	0	0	0	0	15	1
Vit stork	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	1
Knölsvan	10	0	0	4	32	35	134	31	159	179	58	642	606
Cygnus olor													
C. columbianus	0	0	0	0	0	0	57	11	144	81	1	294	146
Mindre sångsvan													
C. cygnus	0	0	0	0	0	0	2	18	87	213	74	394	97
Sångsvan	0	0	0	0	0	0	0	1	1	17	11	47	123
Sädgås	0	0	0	0	0	17	0	1	1	17	11	47	123
Anser fabalis													
Spetsbergsgås	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3	3
A. brachyrhynchus													
A. albifrons	0	0	0	0	30	41	273	149	49	149	2	693	214
Blåsgås													
Grågås	0	0	9	251	311	200	841	205	4265	1970	569	8621	1828
A. anser													
Branta canadensis	0	0	0	0	8	0	0	6	9	24	34	81	110
Kanadagås													
B. leucopsis	0	0	0	190	180	5970	10957	1356	1543	1684	1020	22900	6386
Vitkindad gås													
B. bernicla	0	0	0	0	167	2715	1299	58	87	8	0	4334	7601
Prutgås													
Rödhalad gås	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
B. ruficollis													
Tadorna tadorna	61	42	18	2	56	17	0	0	14	0	0	210	251
Gravand													
Anas penelope	0	14	60	174	1090	2141	662	220	2040	166	73	6640	5017
Blåsänd													
Anas strepera	0	0	0	0	0	0	0	20	8	0	6	34	2
Snatterand													
Kricka	143	82	0	0	23	14	8	4	34	0	0	308	705
A. crecca													
Gråsänd	0	0	0	0	0	0	0	0	33	83	160	276	358
A. platyrhynchos													
A. acuta	0	8	1	6	79	146	8	4	25	21	0	298	542
Stjärtand													
A. clypeata	0	1	0	16	0	13	0	1	42	24	0	97	94
Skedand													
Aythya ferina	10	0	0	0	2	3	10	0	36	0	0	61	51
Brunand													

TABELL 3 FORTS.

Art Species	Aug I	Aug II	Aug III	Sep I	Sep II	Sep III	Okt I	Okt II	Okt III	Nov I	Nov II	Total Total	Medel Mean
Vigg	111	0	0	0	4	36	32	63	241	4	63	554	316
Bergand	0	0	0	0	0	3	1	13	29	10	9	65	188
Ejder	5250	820	140	520	5660	15430	19680	12779	16510	1460	350	78599	98856
Alförrådare	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Alfågel	0	0	0	0	0	0	0	0	18	0	0	18	52
Alångel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sjöorre	1247	40	167	7	31	261	16	47	122	58	112	2108	2424
Svårta	5	24	0	0	3	22	5	27	57	71	125	339	181
Knipa	0	0	0	0	0	0	0	36	62	27	27	152	403
Salskrake	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	4	11	2
Mergellus albellus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M. serrator	0	0	0	0	0	207	37	401	170	84	163	1062	1163
Småskrake	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M. merganser	0	0	0	0	0	0	0	0	2	44	27	73	42
Trana	0	0	4	22	218	606	1724	140	0	0	0	2714	439
Haematopus ostralegus	61	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	95	291
Skärfläcka	9	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	15	49
Recurvirostra avosetta	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Charadrius hiaticula	97	197	12	21	3	2	0	0	0	0	0	332	836
St. strandpipare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ch. morinellus	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Fjällpipare	29	148	10	25	0	8	1	0	60	78	78	437	410
Ljungpipare	155	38	0	0	3	5	0	2	0	0	0	203	207
Kustpipare	6	7	0	0	21	0	0	0	23	100	60	217	556
Tofsvipa	34	21	8	20	22	6	14	0	0	0	0	125	433
Vanellus vanellus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Calidris canutus	33	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	39	63
C. alba	2	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	84
Sandlöpare	23	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	48	101
Småsnäppa	1600	642	15	23	10	85	0	0	0	0	0	2375	4749
Spovsnäppa	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Kärnsnäppa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Limicola falcinellus	4	6	0	3	0	0	0	0	0	0	0	13	174
Myrsnäppa	4	0	0	3	3	7	0	0	3	3	0	23	293
Philomachus pugnax	4	0	0	3	3	7	0	0	0	0	0	7	1
Enkelbeckasin	0	0	5	0	2	0	0	0	0	0	0	197	204
Gallinago gallinago	88	4	30	33	0	14	1	0	0	27	0	11	12
Rödspov	7	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Limosa limosa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L. lapponica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Myrspov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Småspov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Numenius phaeopus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

TABELL 3 FORTS.

Art	Species	Aug I	Aug II	Aug III	Sep I	Sep II	Sep III	Okt I	Okt II	Okt III	Nov I	Nov II	Total	Medel
													Total	Mean
Storspov	<i>N. arquata</i>	61	51	23	4	2	7	0	0	0	0	0	148	202
Svartsnäppa	<i>Tringa erythropus</i>	6	2	0	9	0	0	0	0	0	0	0	17	66
Rödbena	<i>T. totanus</i>	10	15	0	0	0	0	0	0	0	0	14	39	163
Gluttsnäppa	<i>T. nebularia</i>	11	23	0	10	0	0	0	0	0	0	0	44	148
Skogssnäppa	<i>T. ochropus</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9
Grönbenä	<i>T. glareola</i>	65	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75	52
Drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	14	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	29
Roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	2	8	0	2	0	0	0	0	0	0	0	12	20
Smaln. simsn.	<i>Phalaropus lobatus</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Bredstjärtad labb	<i>Stercorarius pomarinus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	5
Labb	<i>S. parasiticus</i>	5	2	0	5	1	3	0	0	1	0	0	17	34
Fjälllabb	<i>S. longicaudus</i>	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	10	5
Dvärgmå	<i>L. minutus</i>	15	6	7	5	4	33	1	88	734	34	191	1118	245
Skrattmå	<i>L. ridibundus</i>	1103	1339	300	340	312	252	120	76	231	82	64	4219	5809
Fiskmå	<i>L. canus</i>	675	671	172	407	726	450	178	215	453	166	142	4255	942
Silltrut	<i>L. fuscus</i>	3	4	2	3	2	2	1	1	2	0	0	20	54
Tretåig må	<i>Rissa tridactyla</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	10	2	2	15	8
Skräntärna	<i>Sterna caspia</i>	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	8
Fisktärna	<i>S. hirundo</i>	213	460	126	296	17	7	1	0	0	0	0	1361	1057
Silvertärna	<i>S. paradisaea</i>	16	4	0	11	0	1	0	0	0	0	0	40	167
Fisk/silver	<i>S. hiri./par.</i>	18	34	25	167	4	1	0	0	0	0	0	omr.	
Småtärna	<i>S. albigifrons</i>	12	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	49
Svarttärna	<i>Chlidonias niger</i>	113	6	4	4	0	0	0	0	0	0	0	127	33
Vitvingad tärna	<i>Ch. leucopterus</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Sillgrissla	<i>Uria aalge</i>	0	0	0	0	0	5	4	12	122	29	4	218	272
Tordmule	<i>Alca torda</i>	0	0	0	0	0	3	0	3	20	13	0	52	41
Sillgrissla/tordm.	<i>U. aalge/A. torda</i>	0	0	0	0	0	5	0	4	23	23	0	omr.	
Tobisgrissla	<i>Cephus grylle</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	1
Lunnefågel	<i>Fratercula arctica</i>	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2	0
Skogsduva	<i>Columba oenas</i>	0	0	8	76	92	601	2340	1060	3495	305	117	8094	7461

TABELL 3 FORTS.

Art Species	Aug I	Aug II	Aug III	Sep I	Sep II	Sep III	Okt I	Okt II	Okt III	Nov I	Nov II	Total Total	Medel Mean
Ringduva	0	0	0	0	0	11430	77950	74886	76035	20300	2750	263351	206579
Turkduva	0	0	0	0	0	0	0	1	5	0	0	6	58
Jorduggla	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	3
Tornseglare	100	95	92	21	5	0	0	0	0	0	0	313	7465
Trädlärka	0	0	0	0	11	102	577	74	330	29	0	1123	1020
Sånglärka	0	0	0	0	0	134	872	499	1964	16	4	3489	1302
Berglärka	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2	3	13	11
Backsvala	204	254	229	618	171	94	10	0	0	0	0	1580	3617
Ladusvala	401	672	725	3820	2185	2918	1262	35	47	8	0	12073	22557
Hussvala	192	427	823	3057	137	46	21	1	0	0	0	4704	5527
Större pipplärka	0	0	0	0	0	1	2	0	1	0	0	4	2
Mongolpipplärka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Fältpipplärka	0	7	2	6	1	0	0	0	0	0	0	16	31
Trädpipplärka	308	6779	3640	4330	524	93	72	0	0	0	0	15746	19236
Ängspiplärka	0	0	0	45	635	4093	1022	121	457	53	170	6596	8260
Rödstrupig pippl.	0	0	0	8	19	13	2	0	0	0	0	42	64
Skärpipplärka	0	0	1	6	13	8	1	0	5	0	0	34	34
Gulärla	163	4615	3400	3524	134	28	6	1	1	0	0	11872	38956
Citronärla	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Forsärla	1	0	4	53	91	41	27	14	15	1	1	248	125
Sädesärla	0	0	33	424	134	132	34	3	4	1	0	765	1158
Sidensvans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	51	64	436
Strömslare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Järnsparv	0	0	0	1	81	10	49	1	3	0	3	148	34
Björktrast	0	0	0	0	0	0	0	0	2530	0	430	2960	9320
Taltrast	0	0	0	0	0	0	60	0	0	0	0	60	1334
Rödvingetrast	0	0	0	0	0	0	0	0	100	0	0	100	4803
Dubbeltrast	0	0	0	0	0	2	75	8	58	0	0	143	314
Skäggmues	0	0	0	0	0	0	6	0	10	0	0	16	6
Blåmes	0	0	0	0	7	45	470	0	10	30	0	562	18075

TABELL 3 FORTS.

Art	Species	Aug I	Aug II	Aug III	Sep I	Sep II	Sep III	Okt I	Okt II	Okt III	Nov I	Nov II	Total	Medel
													Total	Mean
Talgoxe	<i>P. major</i>	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	490
Pungnes	<i>Remiz pendulinus</i>	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3	1
Varfågel	<i>Lanius excubitor</i>	0	0	0	0	0	2	3	1	8	0	1	15	18
Kaja	<i>Corvus monedula</i>	0	0	0	0	0	48	4028	4262	14122	3657	259	26376	32588
Råka	<i>C. frugilegus</i>	0	0	0	0	0	1	1072	454	3350	655	138	5670	7246
Kråka	<i>C. corone</i>	0	0	0	0	0	0	90	106	432	270	26	924	4402
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	2060	1940	1070	1005	1070	1470	2220	5760	32660	1025	885	51165	126579
Rosenstare	<i>S. roseus</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Bo/bergfink	<i>Fringilla coe./mont.</i>	0	0	0	213	14240	194190	33770	19595	20800	400	1090	284298	746241
Gulhämpling	<i>Serinus serinus</i>	0	0	1	1	0	0	0	2	10	0	0	14	4
Grönfink	<i>Carduelis chloris</i>	0	0	0	0	0	0	368	1580	27585	3890	1460	35880	31729
Steglits	<i>C. carduelis</i>	0	0	0	0	22	337	306	148	2026	289	147	3275	1009
Grönsiska	<i>C. spinus</i>	0	0	2	15	2141	9048	1695	1427	14085	2235	570	31218	25709
Hämpling	<i>C. cannabina</i>	0	0	0	0	36	8541	2235	955	7325	222	48	19362	24559
Vinterhämpling	<i>C. flavirostris</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	318	294	150	762	2086
Gråsiska	<i>C. hornemanni</i>	0	0	0	0	0	7	19	27	197	201	113	564	1170
Bändelkorsnäbb	<i>Loxia leucoptera</i>	0	52	10	6	0	0	0	0	0	0	0	68	1
Mindre korsnäbb	<i>L. curvirostra</i>	1564	6315	6409	4156	1004	341	180	74	9	19	52	20123	1280
Större korsnäbb	<i>L. pytyopsittacus</i>	0	0	0	0	0	0	6	62	403	547	1021	2039	544
Rosentfink	<i>Carpodacus erythrurus</i>	0	4	1	3	0	0	0	0	0	0	0	8	3
Domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	19	75	51	145	770
Stenknäck	<i>Coccothraustes coc.</i>	0	0	0	0	0	0	15	0	1	0	0	16	2
Lappsparv	<i>Calcarius lapponicus</i>	0	0	0	0	8	1	2	1	2	1	0	15	14
Snösparv	<i>Plectrophenax nivalis</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	5	20	7	33	162
Gulsparrv	<i>Emberiza citrinella</i>	0	0	0	0	0	0	22	94	447	342	465	1370	2891
Ortolansparv	<i>E. hortulana</i>	0	2	3	6	0	0	0	0	0	0	0	11	44
Sävsparv	<i>E. schoeniclus</i>	0	0	0	10	549	1224	813	144	61	26	2	2829	1136
Dvärgsparv	<i>E. pusilla</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Summa		16365	26003	17600	24016	32464	264964	167827	127465	236649	42025	13603	968981	1514949